

ZADRUGAR

G L A S I L O
N A B A V L J A L N E
Z A D R U G E
U S L U Ž B E N C E V
D R Ž A V N I H
Ž E L E Z N I C

V

L J U B L J A N I
L E T O ° X I V

3

V S E B I N A

APEL JUGOSLOVANSKO - BOLGARSKEGA ZADRUŽNEGA IN-
STITUTA NA INTELEKTUALCE JUGOSLAVIJE IN BOLGAR-
SKE / PRAVILNIK O VOLITVAH DELEGATOV / RAZDOLŽITEV
NAŠIH ŽELEZNIČARJEV / NAŠE OGNJIŠČE / PREHRANA /
ZDRAVSTVO: VITAMIN C IN DRUGO / ČEBELARSTVO /
RAZGLEDI: LUŽIŠKI SERBI / LEPOSLOVJE / MATIC V BOL-
NIŠNICI / ZADRUŽNI VESTNIK

P. n. članstvo opozarjamo na obvestilo o izplačevanju skonta v Zadrudnem vestniku!

VABILO

na VI. redno letno skupščino „železničarske splošne gospodarske zadruge r. z. z o. z. v Ljubljani („žegoze“),“ ki se bo vršila dne 27. marca t. l. ob 8. uri dopoldne v bivših bančnih prostorih ljubljanske žel. direkcije s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo upravnega in nadzornega odbora.
2. Poročilo računskega zaključka za leto 1937 in razdelitev čistega dobička.
3. Predlog k razrešnici upravnemu in nadzornemu odboru.
4. Določitev najvišje svote, do katere se sme zadruza zadolžiti.
5. Sprememba ozir. prilagoditev pravil novemu zadrudnemu zakonu.
6. Volitev članov upravnega in nadzornega odbora in njih namestnikov.
7. Slučajnosti.

V primeru, da na skupščini ob določen uri ne bo prisotnih vsaj eden več kot polovica članov, se vrši eno uro kasneje nova skupščina z istim dnevnim redom in na istem mestu, če bo prisotna poleg večine članov upravnega in nadzornega odbora vsaj še ena destina (17) članov. (Čl. 35. pravil).

Letni zaključek je članom na vpogled od 20.—26. III. 1938 v zadrudni pisarni.

Po skupščini bo skupen ogled naše majhne predilnice v Kranju.

Pozivamo članstvo, da se skupščine udeleži v polnem številu.

Ljubljana, dne 4. marca 1938.

Upravni odbor.

ISČEJO SE ODBORNIKI

Pred vrati je občni zbor „žegoze“, ki se bo vršil dne 27. marca t. l. Ker ima zadruza vse pogoje, da se razvije v lepo in močno podjetje, je seveda potrebno, da se število odbornikov poveča in delo, ki ga je čez mero, primerno porazdeli. Sprito te potrebe se je rodila misel, da se odborniška mesta razpišejo.

Je to eden najprikladnejših načinov, da pridejo na krmilo ljudje, ki imajo zmožnosti za povzdigo našega zadrudništva.

Pogoji za uspešno kandidacijo v „žegozi“ bi bili pa naslednji:

1. Kandidat mora imeti veselje do te vrste podjetja.
2. Imeti mora dovolj časa za delo, študij, seje, pota itd.
3. Imeti mora poleg prakse tudi nekaj teoretičnega znanja v poedinih panogah malega gospodarstva.
4. Kandidat mora biti idealen, požrtvovalen, sposoben, delavoljen in nesebičen zadrugar.

Zadruza danes ne more nuditi za to delo kakšne nagrade. Delati bo treba še nedoločen čas tako, kot se je delalo spočetka v vseh naših, danes močnih gospodarskih institucijah, t. j. zastonj.

Upamo, da se bodo navzlic temu naši požrtvovalni in idealni možje, ki se bodo poprijeli dela.

Sedaj, ko se zadruza vpeljuje, je delo zelo zanimivo.

Zatorej tovariši železničarji, ki ustrezate navedenim pogojem, dne 27. marca t. l. na plan!

Šunka za veliko noč!

Koncem tekočega meseca prispe večja pošiljka prvovrstnih praških šunk. Članom s proge jih bomo pošiljali tik pred prazniki. Naročila sprejemajo blagajne vseh naših specerijskih prodajalen.

Šivalni stroji

znamke Heid Neu ima manufaktorni oddelek zopet na zalogi.

ZADRUGAR

GLASILO NABAVLJALNE ZADRUGE USLUŽBENCEV DRŽ. ŽEL.

Št. 3

Ljubljana, 20. marca 1938

Leto XIV

Apel jugoslovansko-bolgarskega združnega instituta na intelektualce Jugoslavije in Bolgarske

Zadružništvo je plod družbenega in ekonomskega razvoja in je vzniklo sredi velikih socialnih nasprotij. Prišlo je, da leči veliko zlo, da lajša usodo milijonov delovnega naroda in potrošačev, da brani njihove interese v privatno-kapitalističnem gospodarskem sistemu; prišlo je, da ublaži ekonomske in socialne krivice, ki nastajajo vsled nebrzdane dirke za dobičkom, in da na ta način preobrazi današnje ekonomske odnose. S širjenjem zavesti, z združevanjem in organizacijo delovnih mas potrošačev zadružništvo ustvarja zdravo podlago za boljši družabni in ekonomski red, v katerem se bodo individualni interesi morali umakniti splošnim interesom in splošni koristi. Zadružništvo zbližuje ljudi tako ekonomsko kot socialno, izravnava njihove medsebojne odnose ter gradi zdrav, življenja sposoben in dela voljan družbeni organizem.

Kot s svojim razvojem zbližuje poedince, tako zadružništvo zbližuje tudi narode. Izravnava joč v duhu človečanstva in bratstva odnošaje med ljudmi, deluje enako konstruktivno na mednarodne odnošaje. Po svoji notranji sili gnano k ekspanziji, prestopa državne meje in zbližuje mase delavcev in potrošačev brez ozira na njih narodnost, začeni pri sosednjih in sorodnih državah. Prav radi tega zadružništvo prinaša narodom — polagoma sicer ali sigurno — resničen mir. Prinaša ga na realen način s praktičnim sodelovanjem na gospodarskih področjih. To potrjuje primer Jugoslavije in Bolgarske. ZadruGARJI teh dveh bratskih narodov so prvi drug drugemu prožili roko. Morda so oni največ doprinesli k ustvaritvi psiholoških pogojev za politično zbližanje, ki je našlo svoj izraz v paktu o večnem prijateljstvu.

Kot rezultat tega idejnega zbližanja zadrugarjev obeh držav je ustanovitev Jugoslovansko-bolgarskega združnega instituta, ki ima nalogo, da učvrsti bratske zveze na praktični osnovi. Tako dobiva tudi formula večnega prijateljstva svojo vsebino.

Cilje Instituta označujejo pravila kot sledi:

Prežeti velike ideje zadrugništva za zadržno preureditev človeškega življenja na osnovi samopomoči, vzajemnosti in splošne človečanske solidarnosti, zadrugarji dveh sosednjih in bratskih narodov, jugoslovanskega in bolgarskega, hočejo s skupnimi močmi pristopiti k ustvaritvi trajnega sodelovanja za zadržni uspeh obeh držav in za vzajemno gospodarsko korist kot etape k zaželenemu zbližanju naših dveh narodov in harmonizaciji njunih skupnih in gospodarskih interesov.

Da bi dosegel svoj cilj, bo Institut podvzel mere in akcije:

a) za vzajemno spoznavanje zadrugarjev in proučevanje zadržnih ustanov, življenja in dela v obeh državah;

b) za ostvaritev možnosti, potov in načinov prometa med zadrugarji;

c) za proučevanje gospodarskih prilik v obeh državah glede proizvodnje, izmenjave, plasiranja, uvoza, izvoza, carinskega režima, trgovinskih odnošajev itd.;

č) za dognanje in ostvaritev možnosti, potov in načinov glede harmonizacije eksportne trgovinske politike obeh držav v namenu čim bolj jačiti vzajemni gospodarski promet in ščititi skupne koristi na polju mednarodne izmenjave;

d) za eventuelno ustanavljanje skupnih podjetij in ustanov s ciljem popolne ali delne ostvaritve nekih prej navedenih nalog, bodisi za proizvodnjo, preskrbo ali plasiranje.

Za dosego ciljev, ki si jih je stavil Institut, so bile že podvzete izvestne, lahko ostvarljive mere praktičnega značaja: osnivanje Jugoslovansko-bolgarskega transportnega društva, skupnega zavarovalnega društva, skupne tvornice modre galice, skupne glavne nabavljalne zadruge. Določen je odbor, ki naj prouči težje ekonomske in finančne probleme, kot na pr. vprašanje carinske unije in druga vprašanja, katerih rešitev je odvisna od uradne ekonomske in finančne politike obeh držav; dalje da ugotovi možnost skupnega dela in skupnega nastopa na tujih tržiščih, s čimer bi se odstranila nasprotja in medsebojna konkurenca.

Uverjeni smo, da bo Jugoslovensko-bolgarski zadržni institut — delo zadrugarjev — in njegove naloge našle popolno odobravanje in podporo z obeh strani. Prepričani smo tudi, da bo i jugoslovansko i bolgarsko javno mnenje razumelo važnost začetega dela za zbližanje obeh bratskih narodov in pomagalo pri njegovi ostvaritvi. Ali naj še naglašamo, da bo ta pot zadržno-gospodarskega sodelovanja ustvarila psihološke in druge pogoje za resničen, iskren in trajen sporazum obeh narodov in obeh držav?

Mir je naša zastava. Nobenih preprirov, nobenega nasilja naj ne bo med ljudmi in narodi! Zato mislimo, da je največja naloga združništva, da zbližuje, pomirja, da krči pot bratstvu od naroda do naroda in s tega vidika rešuje vsa konkretna vprašanja.

Da izvršimo to naše veliko in težko nalogo, nam je potrebno sodelovanje in podpora inteligence obeh narodov. Zavedamo se: ako nam ona ne bo pomagala, bodo naše naloge težko kronane s polnim uspehom; na drugi strani pa tudi, da obstojajo za to pri obeh narodih potrebni psihološki in ostali pogoji.

Pozivljamo ljudstvo in inteligenco obeh narodov, da razume in se oprime vsake možnosti, ki more prinašati istinito zbližanje obeh držav. Mislimo, da je pač že zdavno jasno, da so in bodo krvave borbe za ta in drugi narod rodile le propast, nesrečo in bedo. Zbližanje, sodelovanje in vzajemna pomoč so edine poti, ki lahko oba naroda povedejo k blagostanju in napredku. Naš veliki ideal, ki nas oduševlja in vodi, je bratstvo in mir med ljudmi in narodi. Ta ideal morajo osvojiti vse intelektualne sile v tej in drugi državi; naj postane to obči ideal intelektualcev. V duhu tega ideala naj vsi izpolnjujemo naloge družbe in človečanstva. To zahteva bodočnost, to zahteva napredek naših narodov.

Jugoslovansko-bolgarski združni institut:

Predsednik: Hristo Ganev, podpredsednika: Vojeslav V. Djordjević, prof. Grozio Dikov, sekretarja: dr. Ilija Palazov, Djordje Davidović.

Pravilnik o volitvah delegatov

Kot prilogo današnje številke „Zadrugarja“ dostavljamo vsem članom izvod novega pravilnika o volitvah delegatov in njih namestnikov za skupščine zadruge. Vabimo združnike, da pravilnik proučijo in potem dobro shranijo, ker nadaljnjih izvodov pravilnika zadruga nikomur ne bo mogla več dostaviti.

V naslednjem podajamo glavne razlike novega napram prejšnjemu pravilniku:

Volitve se vrše vsako tretje leto, in sicer tekom treh mesecev po redni letni skupščini zadruge — po prejšnjem pravilniku so se volili delegati vsako drugo leto do konca meseca februarja.

Volitve se morajo razpisati na nedeljo in tako, da je med začetkom in koncem volitev vsaj 10 ur razmaha — prejšnji pravilnik ni imel v tem pogledu nikakih določb.

Volitve se morajo objaviti najmanj 50 dni pred dnevom volitev — po prejšnjem pravilniku najmanj 14 dni pred volitvami.

Volilna okrožja obsegajo sedaj po 100 volilcev in mnogokratnike od tega števila volilcev ter zastopa en delegat do 100 združnikov — po prejšnjem pravilniku je en delegat zastopal že do 50 volilcev.

Volilna okrožja se morejo radi lažje izvedbe volitev podeliti na podokrožja in volišča — prejšnji pravilnik podelitve ni predvideval.

Volitve razpisuje in vodi petčlanski glavni volilni odbor, ki ga tvorijo člani upravnega odbora in se k ugotovitvi izida volitev pri- tegne po en predstavnik ljubljanskih kandidatnih list — po prejš- njem pravilniku je pregledoval volilni elaborat upravni odbor sam.

V volilnih okrožjih opravljajo volitve volilni odbori, ki sestoj- je iz predsednika in najmanj njegovega namestnika, imenuje jih glavni volilni odbor izmed delegatov oz. zaupnikov, ter še po enega pred- stavnika vsake kandidatne liste — po prejšnjem pravilniku je vodil volitve v okrožju samo delegat oz. imenovani zaupnik.

Voli se tajno z glasovnicami ter po kandidatnih listah in pro- porčnem volilnem sistemu — po prejšnjem pravilniku so bile volitve javne in večinske.

Glasovnice prejmejo volilci šele na dan volitev od predsednika volilne komisije v volilnem prostoru in niso imenske — po prejšnjem pravilniku je dostavljal glasovnice volilcem prvi delegat ali zaupnik in so se glasovnice glasile na ime člana.

Volilec voli tako, da na glasovnici obkroži številko one kandi- datne liste, za katero hoče glasovati (n. pr. voliti hočem listo št. 3, zato obkrožim na glasovnici št. 3 takole: ③ — številke list so na glasovnici natiskane —, dene nato glasovnico v ovojnico, zalepi ovojn- ico in jo izroči predsedniku volilnega odbora — po prejšnjem pra- vilniku je volilec imena kandidatov napisal ali nalepil na glasovnico, glasovnico podpisal in jo ali osebno ali po drugi osebi predal dele- gatu, ki je vodil volitve.

Kdor ne more osebno voliti pa hoče glasovati, mora pooblastiti drugega volilca v svojem okrožju s posebnim pooblastilom, da voli mesto njega. Pooblastilo prejme pri delegatu oz. zaupniku, ki je na- veden v volilnem oklicu. Združnik, komur je izročil tak posreden volilec lastnoročno podpisano pooblastilo, izroči pooblastilo predse- dniku volilnega odbora, ki mu dà nato glasovnico in s to glasovnico voli pooblaščen mesto pooblastitelja — po prejšnjem pravilniku je volilec, ki ni mogel ali hotel osebno voliti, samo izročil svojo glasov- nico drugemu volilcu, da jo preda na volišču.

Za delegata ali namestnika more biti izvoljen le združnik, ki je na dan volitev vsaj že dve leti član zadruge, ki je v zadnjih 2 letih pred volitvami nakupil v zadrugi najmanj po din 4000.—, če je ne- nastavljen ali staroupokojenec, pa vsaj po din 2000.— na leto; dalje če je zadnji 2 leti pred volitvami v zadrugi dobavljena živila plačeval

sproti in poravnaval obroke za robo, ki jo je vzel na up, redno v višini in rokih, ki mu jih je bil predpisal upravni odbor izvzemši, ako so sproti plačila in redno odplačevanje obrokov onemogočili razlogi, ki niso nastali po krivdi dotičnega združnika; in slednjič, kdor ni z zadruho v službenem razmerju ali večjih trgovskih zvezah — po prejšnjem pravilniku je mogel biti izvoljen za delegata vsak združnik.

Voli se samo po kandidatnih listah, ki jih je odobril glavni volilni odbor v Ljubljani. Kandidatne liste se morajo vložiti pri glavnem volilnem odboru najkasneje do 17 dni pred dnem volitev, vsako kandidatno listo mora lastnoročno podpisati vsaj ena desetina volilcev volilnega okrožja, noben združnik ne sme podpisati več kandidatnih list in noben kandidat ne sme biti predlagan za delegata ali namestnika na več kot eni listi — po prejšnjem pravilniku je bilo združnikom povsem na prosto dano, koga volijo za delegata ali namestnika.

Volilni imeniki so članom na vpogled pri predsednikih pristojnih volilnih okrožij oz. podokrožij 14 dni pred volitvami in imajo združniki do 8 dni pred volitvami pravico vsak zase pismeno zahtevati od glavnega volilnega odbora, da imenik popravi oz. dopolni. Glavni volilni odbor mora rešiti reklamacijo tekom 48 ur — prejšnji pravilnik ni imel nikakih določb o volilnih imenikih.

Izid volitev ugotavlja in razglša za vsako volilno okrožje glavni volilni odbor s sodelovanjem po enega predstavnika ljubljanskih kandidatnih list — po prejšnjem pravilniku je sestavil zapisnik o izidu volitev delegat oz. zaupnik, ki je vodil voltve, in skrutinatorja, ki ju je predsedujoči določil na volišču.

Kako ugotavlja glavni volilni odbor volilne izide, predpisuje točno čl. 20 pravilnika — po prejšnjem pravilniku so bili izvoljeni oni za delegate in namestnike, ki so dobili najvišje število oddanih glasov.

S tem smo podali glavne razlike novega pravilnika napram staremu, eventuelne nejasnosti se bodo raztolmačile članom na članskih sestankih.

Razdolžitev naših železničarjev

S 1. januarjem t. l. je stopil v veljavo zakon o izvršbah, ki je bil že pred leti objavljen. Za nas železničarje oziroma drž. nameščence prinaša ta zakon novost, da se bo smela sedaj zaseči tretjina celokupnih naših prejemkov, med tem, ko je bila dosedaj dosegljiva samo ena tretjina oziroma polovica čiste plače (osnovne in položajne).

Za marsikaterega železničarja bo ta določba hud udarec. Po par sto dinarjev mesečno se mu bo sedaj za stare dolgove in zabrane lahko več odtegovalo in mu bo zmanjkalo denarja za tekoče obveznosti ter za vsakdanje življenje. Zabrane po novem zakonu so že začele prihajati, sliši se pa tudi že krik železničarjev po razdolžitvi. Jasno je, da mora novonastalemu položaju posvečati vso pozornost tudi naše združenstvo, Kreditna predvsem pa Nabavljalna zadruga.

Do sedaj se z vprašanjem splošne razdolžitve železničarja in drž. nameščenca nismo bavili, ker ni bilo pereče. Koncentracija dolgov in razdolžitvev je imela pomen skoro samo tam, kjer je šlo za večjo razliko v obrestni meri, ali pa kjer niso hoteli upniki počakati ter so grozili z represalijami. V glavnem je bil dolжник — drž. nameščenec — nekako zaščiten, da mu nisi mogel skoro do živega. V mnogih primerih je bil še preveč zaščiten, tako da so nekateri to izrabljali in delali nepotrebne dolgove. Imamo primere, da bo prišla Nabavljalna zadruga na vrsto s svojo zabrano šele po 10 ali 20 letih. Za take primere bo nov zakon dobrodošel in pravičen.

Še več pa je primerov, kjer bodo prizadeti nedolžni ljudje, ki so se morali v sili razmer zadolžiti. V takih primerih se seveda kopičijo dolgovi na raznih straneh in upniki pritiskajo in se hočejo poslužiti določil novega zakona. Tu pa se nam pojavlja z vso težo vprašanje razdolžitve prizadetega železničarja. Zaščititi ga moramo in mu pomagati, da prebredečasne težkoče.

Za to delo in pomoč so poklicane naše kreditne zadruge. Le-te bi mogle in morale prevzeti ranžiranje dolgov zadolženih železničarjev in njih koncentracije pri svoji ustanovi. Ta naloga pa ni lahka. Potrebno bo precej denarja za odplačilo dolgov, še več pa bo treba potrpežljivosti in previdnosti. Nobena kreditna zadruga se ne sme spuščati v generalno razdolževanje vseh zadolženih, kajti precej je ljudi, ki delajo dolgove vseprek, nimajo nikakega čuta odgovornosti in jih ne moreš ozdraviti te bolezni. Odbor kreditne zadruge bo moral predvsem presojati, ali je sploh mogoče in koristno, da se spušča v sanacijo poedinih prosilcev. Kjer je uspeh dvomljiv, je škoda dela in truda, kjer pa je upanje na sanacijo, je treba postopati kakor narekuje primer. Ne gre povsod po istem receptu.

Za resnično sanacijo je potrebno dvoje: Prvič koncentracija vseh dolgov ter odplačevanje v znosnih obrokih po enotnem in premišljenem načrtu; drugič pa enotno in stalno nadzorstvo, da ne pade prizadeti v nove dolgove pri naših zadrugah in da ne izigrava ene zadruge pod zaščito druge. Že sedaj vidimo, da se zadolžujejo tisti, ki izrabljajo i trgovce i zadruge in vse, pri katerih dobijo na kredit. Dolžni so Kreditni zadrugi v Ljubljani, pa naši Nabavljalni zadrugi in v

Nabavljalni zadrugi Maribor, Rotovski trg in še pri konsumih; razen tega pa imajo zabrane od privatnih tvrdk.

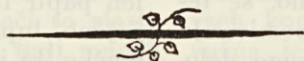
Idealno bi bilo, če bi imeli enoten informacijski biro, kjer bi dobivali vse potrebne informacije. Ker pa tega nimamo, moramo organizirati vsaj to, da imamo stalen in najtesnejši stik med našimi zadrugami. Samo pod temi in takimi pogoji bi se moglo naše združništvo lotiti vprašanja razdolžitve.

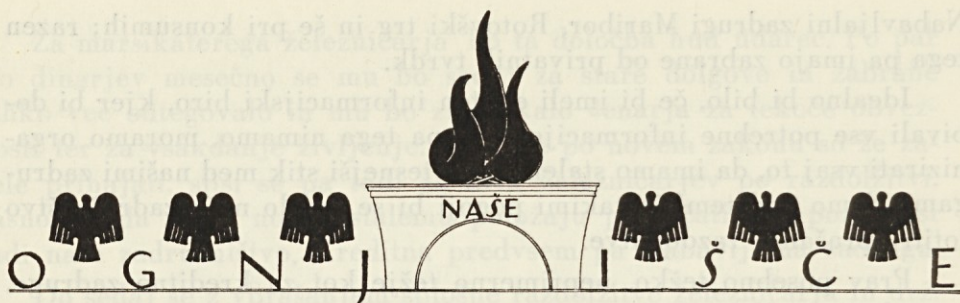
Prav posebno težko, neprimerno težje kot za kreditne zadruge, je stališče za Nabavljalno zadrugo. Kreditna zadruga ima že po svojem sistemu vse možnosti, da zahteva garancije; ona dovoljuje kredit morda enkrat v par letih. V Nabavljalni zadrugi pa je posel drugačen. Vsak mesec hodijo člani kupovat in v težjih primerih moraš vedno sproti zasledovati finančno stanje prosilca-dolžnika. Vsakdanje življenje in potrebe zahtevajo hitre in pravilne odločitve. Tako je v Nabavljalni zadrugi najlažje mogoče, da izsilijo člani kredit, ki ga potem ne morejo ali nočejo poravnati.

Novi zakon s svojimi določbami je tu. Prvo, kar je morala narediti naša nabavljalna zadruga, je, da zaščiti večje dolžnike pred drugimi upniki in da zaseže po dodatni zabrani po novem zakonu ono kvoto, ki bi jo sicer zasegli drugi. Tako bo omogočeno članom zadruge, da tekoče obveznosti za živila lažje poravnajo. Sedaj pa bo zadruga primorana, da postopa v bodoče v takih primerih bolj rigorozno kot dosedaj in da ne dopušča ponovnega zadolževanja, kjer čakajo na plačilo tudi drugi upniki. Tudi oni imajo pravico, da pridejo s svojimi terjatvami na vrsto.

O tem moramo obvestiti prizadete člane, da vedo, zakaj smo marsikateremu stavili na njegove prejemke zabrano. Ravnali smo tako predvsem v interesu samih članov, pa tudi v interesu nabavljalne zadruge, ki smo jo dolžni ščititi.

Tako moramo postopati kot zadrugarji, ki moramo reševati vse naše težkoče v lastnem področju. Kot železničarji pa ponavljamo: **T a k o n e g r e n a p r e j !** Po vsestranskem in vestnem proučevanju našega stanja smo prišli do zaključka, da se naši železničarji kljub temu zadolžujejo, tudi če ne delajo vsi dolgovi v denarju. Dolg je tudi to, če je družina zanemarjena, brez obleke, če so otroci blede in shirani, vsi skupaj pa malodušni in obupani. Edina pravilna rešitev za razdolževanje bi bila, da se nam povišajo plače, vsaj na ono višino, kot smo jo imeli v letu 1931.

VELIKONOČNO POSPRAVLJANJE.

Če pomeni velika noč za vse ljudi odpočitek, ne pomeni to za hišno gospodinjstvo. Takrat dela ona bolj kakor vse druge dni v letu. Kar boji se, ko se ta praznik začne bližati. A če bi žena vse malo trezno premislila, bi se lahko izognila mnogim neprijetnostim in uživala praznike kot bi bilo prav.

Velikonočno čiščenje stanovanja pomeni spomladansko čiščenje. Lansko leto smo imeli za veliko noč sneg. Kako je mogoče temeljito izvršiti pomladansko snaženje ob slabem vremenu? Ali ni bolje za hišo samo, da se v takem primeru odloži čiščenje na lepše in toplejše dni? Zakaj pa mora biti izvršeno prav zadnje dni velikega tedna, pa če je vreme še tako slabo in neugodno? Pride mar na veliko nedeljo zjutraj v vsako hišo komisija in pregleda, če je bilo stanovanje zadnje dni v tistem tednu res vse razdrto in do zadnjega praška očiščeno? Kjer se stanovanje primerno temeljito čisti vsak teden in dobro pospravi vsak dan, se tudi preko zimskih mesecev ne nabere toliko nesnage, da bi se moralo brezpogojno izvršiti.

Imamo glede velikonočnega čiščenja še drug izhod. V stanovanju napravimo nekaj čiščenja vsak dan, in sicer ob takem času, da ne motimo otrok pri učenju in da ni družinski gospodar povsod v napotje. Ko je stanovanje zjutraj pospravljeno, se tekom dneva enkrat lotimo pomivanja oken ali opravimo kako drugo delo,

ki ne razdere vsega stanovanja. S čiščenjem začnemo najmanj 14 dni pred prazniki in končano mora biti najkasneje veliko sredo, ko se začnejo prazniki. Saj velikonočni prazniki ne obstojajo samo v nedelji in ponedeljku, temveč v celem tednu in na nas samih je, ali hočemo imeti dolge ali kratke, lepe ali grde.

Saj je prav, da človek rad dela in da ima rad čisto, toda tisto naj bo opravljeno ob pravem času in ne sme motiti poezije, ki jo prinašajo taki prazniki s seboj.

Tudi naj bo za prehrano v velikonočnih praznikih že vse prej pripravljeno tako, da bomo lahko za veliko noč napravile tudi plemenito gesto: poslale bomo naše gospodinske pomočnice na njen rojstni dom, kajti tudi ona ima pravico do velikonočne poezije!

L. M.

KAKO OKRASIMO VELIKONOČNO MIZO.

Jajca, ki jih uporabljamo za potice in drugo, ubijemo na ožjem koncu, namesto v sredi. Ko delamo potem velikonočne piruhe, barvamo tudi tako pripravljene jajčne lupine in jih posušimo. Da nam „lončki“ stojijo pokonci, odrežemo male kvadrate lepenke (nerabno škatljo ali stare razglednice), ki jo namažemo na vrhnji strani z vlečcem („popom“ iz malo moke in vode) in prilepimo narezljan zelen svilen papir in v sredini tega prilepimo jajčno lupino. S tem dobimo lične lončke (ki jih lahko napolnimo z vodo)

in napolnimo s pomladanskim cvetjem, kot: v rdeče lončke denemo zvončke, v zelene vijolice, v vijoličaste pa trobentice, ali lahko tudi (brez vode) resje in mačice, kakor tudi teloh in malo mahu.

G. Prašnikarjeva.

VEČ IN BOLJŠIH KUHARSKIH MOČI BI POTREBOVALI.

Debrim kuharicam in kuharjem ni treba biti nikoli brez službe. Zanje ni bilo krize in ne brezposelnosti. Sleherna večja in boljše situirana družina potrebuje dobro kuharico, potrebujejo jih hoteli, restavracije, gostilne in menze. Uspeh hotela je po večini odvisen od dobre kuhinje, po kateri hotel slovi. Še posebno pa so potrebne dobre kuharske moči po letoviščih.

Kuharskih moči, ki bi bile res sposobne voditi kuhinje velikih hotelov v letoviških krajih, imamo pri nas še prav malo. Naši ljudje znajo sicer tudi dobro kuhati, toda v velikih obratih se ne znajdejo. Prav zato naši hotelirji tako radi dobre kuharice in kuharje jemljejo iz inozemstva. V inozemstvu so že davno sprevideli, kako dober poklic je to tako za dekleta kot za fanta. Marsikako dekletke iz tako zvane dobre hiše se je posvetilo temu poklicu. Ker je splošno dovolj izobražena, absolventka kake priznane gospodinjske šole ter se je še učila in prakticirala v kakem velikem kuhinjskem obratu, se lahko poteguje za vsako mesto.

Pri nas imamo za to stroko premalo izšolanih ljudi. Po mojem mnenju je na prvi strani krivo to, da je med mladimi dekletki premalo zanimanja za kuho, na drugi strani pa pri nas ni pravih višjih gospodinjskih šol.

Predvsem pa nam manjka kuharska šola za moški naraščaj. Če sem prav informiran, ne obstoji v naši državi niti ena sama taka institucija, kjer bi se mladi fantje lahko izučili tega poklica. Moške kuharske moči so zlasti potrebne za na ladje, pa tudi mnogi

hoteli in restavracije raje zaposlujejo moške moči.

Koliko mladine je brezposelne že v sami Sloveniji. Dekleta in fantje z nižja srednjo ali meščansko šolo se ne vedo kam obrniti. Službe ne dobe, ker so še premladi in ker ne znajo praktično skoro ničesar. Če se kateremu posreči v kako pisarno, s tem gotovo še ni zadel „terne“.

Pa se v taki stiski le malokdo spomni, da bi dal svojega otroka izučiti praktičnega poklica kuharske umetnosti. Namesto da bi otrok pohajkoval brez dela okrog, bi ga lahko vtaknili v kakšno restavracijo ali hotel. Če je bil otrok že od doma dobro vzgojen in navajen tudi kaj delati in tiho ubogati, mu tudi v hotelu ne bo krivice! Vsak začetek je težak.

Bivši kuhar hotela Union je danes najemnik največjega hotela v Šibeniku. Tudi on je bil mlad vajenec, ki mu ni šlo vse tako, kakor bi si sam želel. Toda inteligenčen, priden in vztrajen se je prikopal do tako velike samostojnosti. Takih primerov je mnogo.

Res dobri kuharji ali kuharice so sijajno plačani. Nekateri zaslužijo od 2—5000 dinarjev mesečno. Hrano imajo brezplačno. Sezijski kuharji pa so še bolj plačani, prav tako kuharji po luksuznih in potniških parobrodih.

Mesta kuharic po rodbinah sicer niso tako dobro plačana, so pa zato stalna in ne tako naporna. Dobra kuharica zmerom lahko najde mesto.

Dekleta, ki so absolvirala kako gospodinjsko šolo ali vsaj kuharski tečaj, imajo lepo bodočnost; posebno, če so si svoje znanje utrdile in izpolnile še doma ali v kakem večjem kuharskem obratu. Kuharsko znanje pa pride dekletu tudi sicer vedno prav. Brez tega dekletu sploh ni mogoče od doma. Potrebovala bo to znanje, če pojde v službo, če kuha sama sebi ali če se poroči. Danes, ko na vseh koncih in krajih čitamo, kako važna je prehrana za naše zdravje,

si kar ne moremo misliti, da bi se kateri moški hotel poročiti z dekletom, ki se ne more izkazati, da je dobra kuharica in da bo skrbna in varčna gospodinja.

Našim članom in železničarjem polagam zelo toplo na srce, naj se pri izbiranju poklica za svojega otroka spomnijo tudi te obrti. Ako pa dekleta niso namenjena za poklic, potem pa vsaj poskrbite, da se bodo izučile kuhe za dom. Po pouku in vaji pri materi naj posečajo kak tečaj in poiščejo malo prakse še kje drugje. Tako bodo pripravljene za vsak primer v življenju. Star grob kranjski pregovor pravi: ljubezen gre skozi želodec. V teh besedah bo vsekako zelo veliko resnice.

Nekoč sem vprašal skupino gorenjskih deklet, koliko zna katera kuhati. Dobil sem same negativne odgovore. Na moje nadaljnje vprašanje, kdo kuha doma, so dejale, da mati, pa da imajo vsak večer žgance!

In vendar imajo naši kmetje toliko različne zelenjave, jajc, masla, moke in sadja, pa jim njihove žene ne znajo drugega skuhati kakor krompir in žgance! Če bi se tudi kmetska dekleta izučila kuhe in bi bila vsaj nekoliko poučena o važnosti prehrane, bi bilo tudi na kmetih več zdravja, zadovoljstva in uspeha.

Prav za vse sloje pa velja: v današnjih časih ni dovolj, da zna dekleta brati in pisati, biti mora tudi gospodinja in dobra kuharica. L. Juh.

P R E H R A N A

JEDILA ZA VELIKONOČNE DNI.

Postni jedilnik (za 10 oseb.)
Vipavska juha ali jota.

$\frac{1}{2}$ kg kislega zelja, 30 dkg fižola, 6 dkg masti, 6 dkg moke, 4 dkg sla-

nine, česen, žličica paradižnikove konzerve, sol.

Fižol preberemo, operemo, namočimo čez noč in prihodnji dan skuhamo, potem solimo in slednjič pretlačimo skozi sito. Kislo zelje zrežemo na drobno in ga tudi skuhamo. Na masti zarumenimo moko (mehko), pridenemo na male kocke zrezano slanino in nazadnje drobno sesekljan česen in paradižnikovo konzervo, nakar zalijemo ter primešamo fižol in kuhano kislo zelje z vodo vred ter po okusu še solimo in prevremo.

Polenovka v omaki.

$1\frac{1}{2}$ do 2 kg dobro namočene polenovke, 2 del olja, 8 dkg moke, čebula, česen, zelen peteršilj, 2 žlici paradižnikove konzerve, sladka paprika, sok $\frac{1}{2}$ limone, 2 del kisle smetane.

Polenovko operemo dobro, skuhamo v slani vodi, ji potem odstranimo kožo in koščice. Na olju zarumenimo najprej moko, potem sesekljamo čebulo, nakar pridenemo ribje meso, sesekljan česen in zelen peteršilj ter takoj zatem paradižnikovo konzervo in papriko in zalijemo z ribjo juho ter prevremo. Pred serviranjem zboljšamo s kislo smetano in po okusu še malo okisamo z limonovim sokom.

Kašnati štrukelj.

Vlečeno testo: 35 dkg moke, 1 jajce, sol, žlica olja, približno $\frac{1}{2}$ del mlačne vode.

Nadev: 40 dkg kaše, $1\frac{1}{4}$ l mleka, 6 dkg masti, čebula, zelen peteršilj, sol, 8 dkg masti, 3 rumenjaki, 3 beljaki; slan krop; zabela: prepražene drobtinice.

Pripravimo vlečeno testo: moko presejemo na desko, primešamo z lesenim nožem jajce, olje, sol in mlačno vodo ter vgnemo v gladko testo, ki se loči deske in rok in napravlja mehurčke. Testo potem pustimo počivati pod pogreto skledo najmanj 1 uro. Potem ga denemo na dobro

pomokan prt, nekoliko razvaljamo, namažemo z oljem in razvlečemo, da je popolnoma tenko. Nazadnje porežemo robove, nakar namažemo testo z nadevom, zvijemo in zavijemo v močen in z drobtinami potresen prtič ter nalahko povežemo z vrstico. Štrukelj kuhamo počasi $\frac{1}{2}$ ure v slanem kropu. Ko je kuhan, ga denemo na desko, čez malo časa razvijemo, zrežemo na lepe rezine in zabelimo s prepraženimi drobtinami.

Nadev: na masti prepražimo seseklano čebulo, pridenemo prebrano in dobro oprano kašo, zalijemo z mlekom, solimo in mešamo na štedilniku, da se kaša zmehča. Posebej umešamo mast z rumenjaki in potem pridenemo kuhano ohlajeno kašo, sesekljan zelen peteršilj in nazadnje trd sneg iz beljakov.

Ajdove rezine.

6 rumenjakov, 18 dkg sladkorja, 2 žlici ruma, lupinica $\frac{1}{2}$ limone, 12 dkg ajdove moke, 6 beljakov; mast in moka za obliko; 15 dkg marmelade.

Rumenjake umešamo s sladkorjem, rumom in nastrgano limonino lupinico. Ko naraste, narahlo primešamo presejano ajdovo moko in polovico trdega snega iz beljakov in nazadnje še ostalo polovico snega. Zmes denevmo na z mastjo namazan pekač, na katerega smo dali papir, tudi namazan z mastjo, in spečemo pri srednji vročini v pečici. Pečeno in ohlajeno testo prerežemo, namažemo z marmelado, zopet sestavimo, potresemo s sladkorjem ali pa tudi lahko polijemo z rumovim ledom in zrežemo na lepe rezine.

Rumov led: 25 do 30 dkg sladkorja presejemo in denemo v lonček, kjer primešamo 2 žlici ruma in samo toliko vroče vode, da dobimo gladko zmes, ki je tako gosta, da pokrije žlico.

POTICE.

Testo.

$\frac{1}{2}$ kg moke, $\frac{1}{4}$ l mleka, 2 dkg kvasu, zravnana kavna žličica soli, limonina

in pomarančina lupinica, žlica ruma, 6 dkg sladkorja, 3 rumenjaki, 10 dkg surovega ali 7 dkg kuhanega masla, ali 1 del olja.

Presejano moko postavimo na toplo, da se pregreje. Posebej pristavimo kvas (razdrobimo ga v lončku, pridenemo 2 do 3 žlice moke, žličico sladkorja in toliko mlačnega mleka, da dobimo kašnato gosto zmes, ki jo pustimo na ne pretoplem mestu shajati). Medtem stepemo v lončku ali kotličku ostalo mleko, rumenjake, sladkor, sol, nastrgano pomaračno in limonino lupinico, da se vse enakomerno pregreje. Potem pridenemo še raztopljeno maslo in rum ter vse skupaj vlijemo v moko, nakar pridenemo vzhajan kvas in testo najprej zmešamo ter potem stepamo tako dolgo, da se loči od kuhalnice in sklede. Slednjič postrgamo testo skupaj, pokrijemo s pogretim prtičem in pustimo na primernem mestu shajati. Če napravimo več potic — seveda iz večje količine testa — potem razdelimo že shajano testo na hlebčke, ki jih dobro pognetemo in denemo znova shajati. Dobro shajano testo razvaljamo na pomokani deski ali prtu v pravokotno obliko, namažemo s poljubnim nadevom, tesno zvijemo, denemo v namazano in z drobtinami potreseno obliko za potice in pustimo še enkrat shajati. Ko se je potica dvignila za dvakratno množino, jo denemo v peč ali pečico in pečemo 1 do $1\frac{1}{4}$ ure.

Rozinov nadev.

15 dkg surovega masla, 10 dkg sladkorja, 3 do 4 rumenjaki, limonina lupinica, sneg 3 beljakov, po potrebi še malo smetane (sladke ali kisle), 40 do 60 dkg rozin, 1 pest dobrih drobtin.

Maslo, sladkor in rumenjake umešamo, pridenemo nastrgano limonino lupinico, malo smetane in nazadnje trd sneg iz beljakov ter s tem namažemo razvaljano testo. Osnažene rozine, ki smo jih na toplem sušili, potresemo po vrhu nadeva in če je zmes premokra, potresemo še malo drobtin.

Orehov nadev.

$\frac{1}{4}$ kg sladkorja, 2 dcl vode, 40 do 60 dkg orehovih jederc, 8 dkg surovega masla, 1 dcl pogretega medu, 2 do 3 rumenjake, po potrebi nekaj žlic smetane, ruma po okusu (2 do 3 žlice).

Sladkor polijemo z vodo, da ga pokrije; ko zavre, pridenemo zmlete orehe, nakar potegnemo na rob štedilnika in primešamo še vse ostalo. Lahko zmešamo en del orehov v sladkor in ostale potresemo povrhu namazanega testa.

Preprost čokoladni nadev.

20 dkg surovega masla, 20 dkg mehke moke, $\frac{1}{4}$ do $\frac{1}{2}$ l mleka, 20 dkg sladkorja, 20 do 25 dkg čokolade ali 10 dkg kakava (v tem primeru pridenemo še 10 dkg sladkorja), vanilija.

Maslo raztopimo, pridenemo moko ter jo pražimo in še preden zarumeni, zalijemo z mlekom in prevremo. Mlečno prežganje naj bo tako gosto kot običajna krema. Potem primešamo še zmehčano čokolado, sladkor in vanilijin okus ter vse skupaj ohladimo. Če bi bil nadev preveč gost, ga lahko razredčimo z rumenjaki ali pa z mlekom. (Čokolado zmehčamo na papirju nad

paro ali pa jo tudi lahko zmeljemo s strojčkom za drobtine, ali nastrgamo na strgalniku.)

POTVORJENA GOS.

Ker pripravljamo pečeno gos na ta način, da jo nadevamo z jabolki in odrgnemo s poprom, soljo in majeronom, pečemo lahko tudi mastno svinjsko meso na ta način, da bo imelo okus po mastni gosji pečenki, in sicer vzamemo:

1 $\frac{1}{2}$ kg ne preveč mastnega svinjskega flama ali mastnega plečeta, sol, poper, majeron, 3—4 jabolka, 10 dkg masti.

Svinjsko meso zrežemo tako, da dobimo en sam velik zrezek, ki ga solimo, popramo, podrgnemo z majeronom in nadevamo s prerezanimi, iztrebljenimi, neolupljenimi jabolki. Nato meso tesno zvijemo, povežemo z vrstico in tudi od zunaj podrgnemo s soljo, poprom in majeronom ter pečemo 1 $\frac{1}{2}$ do 2 uri v vroči masti v pečici in medtem večkrat oblijemo. Nazadnje posnamemo mast, zalijemo z zajemalko juhe, prevremo in s tem polijemo na lepe rezine zrezano pečenko.

Dr. J. L. Poljanec:

Vitamin C in drugo

(Konec.)

Paprika in paradižnik vsebujeta posebno mnogo vitamina C. S surovim paradižnikom lahko dovajaš telesu sploh vse važne vitamine; ako paradižnikov sok zgoščuješ ob nizki toplini in pri nizkem zračnem pritisku, ostane nekaj vitamina C tudi v konzervi. Kako si pač

znajo ljudje pomagati! V srbskem delu naše kraljevine uživajo mnogo mesnih in mastnih jedi, to enostavno prehrano pa izravnavajo prav primerno spomladi z belim lukom, poleti in jeseni s papriko in paradižniki, ker druga zelenjava tam ob celinskem podnebjju ne uspeva.

V zadnji vrsti naše slike* sta „vitaminograma“ limone in jabolka. Tudi vitaminaste sadeže lahko razvrstimo po letnih časih: naranče, limone, jagode, češnje, rdeče grozdice, č r n o g r o z d i č e, kosmulje, maline, robidnice, š i p e č j e j a g o d e, češplje, jabolka, hruške, grozdje. Limone in naranče vsebujejo prav mnogo vitamina C, seveda različno po raznih zvrsteh, po zrelosti in ležanju. Sok iz polovice limone dovaja telesu toliko vitamina C, kolikor ga potrebuje; zato mnoge gospodinje sedaj ne kisajo več jedil s kisom, ki se navadno pripravlja iz očetne kisline, temveč z limonovim sokom. Vsi vemo, kako ugajajo naši deci s o č n e naranče, tako rdeče, sladke, tako vonjave. Prav v prvih mesecih novega leta, ko druga zelenjava izginja s trga, se tam polnijo jerbasi z lepim južnim sadjem. „Saj bi srčno rada privoščila otrokom naranč, ko bi le ne bile tako drage“, tarnajo skrbne matere, posebno iz revnih slojev, ki komaj zberejo denar za kruh.

V primeri z južnim sadjem imajo naša jabolka in domače hruške p r a v m a l o vitamina C, in to različno po zvrsteh, še manj ga je v starih, obležanih jabolkih. V jabolčnih in hruševih krhljih ga ni; zakaj jabolka razrežeš v rezine, s čimer povečaš površino, da jih laže načenja kisik iz zraka, sušiš pa krhlje v sušilniku o b v i s o k i t o p l i n i. Če bi užival samo osušeno sadje, lahko dobiš skorbut; s tem pa nočem škodovati ni sadjarjem, ni krhljem, zakaj v krhljih ostanejo še vedno ves sladkor, prijetna osvežujoča kislina, rudninske soli in mnoge dišečine.

Pri izboru domačih sadnih vrst bo tudi treba gledati na to, katere izmed njih imajo največ vitaminov; čim bolj se namreč nova zvrst oddalji od divjega zarodnika, od lesnike ali drobnice, tem manj je v plodovih vitamina C, kakor so pokazali poizkusi z novimi ameriškimi zvrstmi. Naše jesensko presno sadje je in ostane za otroke naše dobro, ceneno in najbolj zdravo živilo in hkrati naslastilo.

Zadnji krog nam ponazoruje vitamine v presnem mleku, ki je živilo nad vsemi živili. Količina vitamina C sicer ni posebno velika, če jo primerjaš z njegovo količino v zelenjavi, izpreminja se tudi po krmi. Ob zeleni krmi, torej poleti, ima kravje mleko več vitamina C

* Glej sliko v zadnji številki! — K tej sliki pripominjamo: vitamini so po količini razvrščeni v 3 stopnje in še med njimi. Ker rastejo ploskve navzven v kvadratnem razmerju (srednji krogov izsek je štirikrat, zunanji devetkrat večji ko znotranji), so zunanje ploskve prevelike, toda bolj nazorne.

ko ob suhi krmi; ni čudo, saj velja za seno, otavo in drugo osušeno krmo isto, kar smo slišali o posušeni zelenjavi in o suhih krljih. Ali je torej pravilno, če zahtevajo matere za dojenčke, ki niso na dojkah, mleka od krav, ki se hranijo ob sami suhi krmi? Zdaj polagajo ponekod pozimi živini kislo krmo, ki jo stisnejo v silose, kakor naše gospodinje zelje v kad; najboljše je pač, če hodiš po zlati srednji poti ter mešaš suho s presno ali kislo krmo.

Žensko (materino) mleko vsebuje 5—6 krat več vitamina C kot n. pr. kravje ter je poleg vseh drugih odličnih lastnosti tudi po vitaminih najidealnejše živilo za dojenčka. Noseča in doječa žena potrebuje mnogo vitamina C, — saj mora z njim preskrbeti i sebe i svojega otroka. Zato se lahko primeri, posebno spomladi in med revnimi sloji, kjer skromna hrana ne dovaja dovolj vitamina C, da materam zbolé dojenčki na skorbutnih znakih, čeprav jih dojé s svojim mlekom. Doječe matere in dojilje morajo pač dobiti izbrane hrane, pred vsem mleka, presne surove zelenjave in sadja, ne pa piva in vina, češ, da bo več mleka. V pivu in vinu, da omenimo tudi ti „važni živili“, je pač drobec vitamina B, ki je vanju prišel ob kipenju s kvasnicami, in še mogoče malce vitamina A, vitamina C, ki ga je v grozdju na 100 g okoli 5 enot, pa nič, prav nič.

Še nekaj. Med vitamini so taki, ki se topé samo v tolšči in olju, n. pr. vitamina A in D, drugi spet samo v vodi, n. pr. vitamina B in C. Ako mleko stoji, se dvigajo predrobno zmležene tolščne kapljice, zbirajo na vrhu kot smetana (vrhnja) in potegnejo prirodno za seboj vitamina A in D, vitamina B in C pa ostaneta v sirotki. Iz smetane metemo zmočaj ali surovo maslo, ki obiluje zopet kakor tudi vsi mastni siri z vitaminom A, vodeni ostanki, zmetki ali cmer, pa hranijo zadnje mrvice vitamina C. Zdaj pač razumeš, zakaj otroci tako radi ližejo sladko smetano in uživajo zmočaj na kruhu, saj jim dovajata prevažnega vitamina A. Kako strašno zvené za hranoslovca one besede: „Mi potrebujemo topov, ne pa zmočaja.“ S tem se odreka mladini pravica do vitamina A, brez katerega ne more pravilno rasti in se zdravo razvijati. Kako slabo nadomestilo za presni zmočaj je margarina, to nam ponazoruje v sliki prvi krog; v margarini ni vitaminov. Zdaj skušajo stvar popraviti na ta način, da margarini, pripravljeni iz kitje tolšče, pridevajo vsaj nekaj umetnega vitamina C.

Ob pogledu na sliko si se mogoče čudil, da nisem zaznamoval krogove izseke po abecednem redu, temveč sem med B in C vtaknil vitamin P. So namreč vitamini, ki se med seboj podpirajo in izpolnjujejo, kakor vitamina C in P, oba n. pr. iz limone, ki sta zato skupaj, na vsak način pa sem hotel postaviti vitamina A in C nasproti, ker si res nasprotujeta. Kjer je v krogih naše slike malo vitamina A, najdeš

mного vitamina C (krompir, ohrovt, paradižnik, limona) in obratno (korenje, mleko). Pri korenju to na videz ne velja, toda tu je treba pripomniti, da črnina v odseku A ne predstavlja samo vitamina A, temveč tudi njegov prednik, predvitamin karotin, iz katerega tvorijo še le človeška jetra pravi vitamin A. Če bi dovajal otroku mnogo vitamina A, recimo umetnega, in mu hkrati ob sicer skorbutni hrani dajal naranč, bi vendar zbolel za skorbutom, zakaj vitamin A uničuje vitamin C.

V prirodni hrani so vitamini primerno razdeljeni, samo da enostransko v prehrani ne pretiravaš; količino umetnih vitaminov in raznih njihovih izdelkov pa sme predpisati le več zdravnik.

X. R.:

ČEBELNA PAŠA V ZGODNJI SPOMLADI.

Dragi čebelar, gotovo si že temeljito pozabil, kar si se pred leti v šoli učil o rastlinstvu. Veš le v glavnem, da imamo cvetlice vrtné, poljske in gozdne, grmovje in drevesa, a kot čebelar veš tudi, da čebele nabirajo na njih med; na enih bolj, na drugih manj, in če je mnogo istih rastlin v enem kraju, da govorimo o čebelni paši. Ne bo ti pa znano, kako mede posamezne rastline, na kakšni zemlji ter ob kakih vremenskih razmerah uspevajo in mede bolje. In ravno v tem bodi moja naloga, da te opozorim na medovitost posameznih rastlin. Torej k stvari!

Vsaka rastlina sestoji iz korenine, debla, listov in cvetov. Za nas čebelarje prihajajo v poštev največ cveti, zato si oglejmo cvet malo natančneje.

Cveti so potrebni za izdelavo peloda (cvetnega prahu) in semen. Na njih razlikujemo štiri glavne dele: čašo, to je zunanji ovoj cveta, ki sestoji navadno iz enega oboda navadno zelenih

listov, venec — notranji ovoj cveta, sestavljen iz enega ali več obodov navadno živo barvanih listov, prašnike, ki so sestavljeni iz tankega peclja z glivico na vrhu, in pestiče, ki se nahajajo v sredi cveta ter so spodaj debeli, proti vrhu pa tanki in se končujejo v eni ali več nitkah. Prva dva, čaša in venec, služita samo kot ovoj prašnikom in pestičem, ki so za izdelavo semen neobhodno potrebni. Če so v enem cvetu prašniki in pestiči skupaj, potem imenujemo te cvete dvospolne, dočim so enospolni cveti oni, ki imajo ali samo prašnike (moški), ali pa samo pestiče (ženski cveti). Če so moški in ženski cveti na eni in isti rastlini skupaj, potem so ti cveti enodomni (imajo en dom), če se pa nahajajo na raznih rastlinah iste vrste, so pa dvodomni. Kot postranske cvetne dele treba omeniti medovnike, ki izločujejo nektar ali cvetni med, ki privabi žuželke, ki so potrebne za posredovanje opravljanja. Opravljanje se vrši na ta način, da pridejo zrnca cvetnega prahu s prašnikov na brazdo pestiča iste rastlinske vrste. To se zgodi na razne načine: ako pride brazda pestiča s prašnicami na prašnikih v dotiko sama od sebe, nastane samolastno opravljanje, ki je mogoče le v dvospolnih cvetih. Drug način je medsebojno opravljanje, ki je pogostejše kot prvo in se vrši s pomočjo vetra ali pa žuželk. Po tem tudi

imenujemo rastline vetrocvetke oziroma žužkocvetke. Te zadnje so urejene tako, da obvisi na žuželkah, ki prihajajo v dotiko s prašnicami, lepljiv pelod na njih telesih, a ko prilete na drug cvet iste vrste, puste, dotakniviši se brazde, nekoliko prašnih zrn na njej. Cveti pa tudi vabijo žuželke k sebi z raznimi mamili, kakor z živobarvanimi velikimi ali pa v velika razcvetja združenimi cveti, z vonjavostjo, z užitnim pelodom, posebno pa z medom, ki je mnogim žužlekam najvažnejše hranilo. Često je pot do medovnikov na cvetih posebno označena po lisah ali črtah na cvetnem odevalu (medoznak). Radi pospeševanja oprashenja po žuželkah imajo pelod in brazde najugodnejšo obliko. Pelod je lepljiv ter se sprime v kepice, ki obvisi na žuželkah ter ne odpadejo niti ob vetru; istotako lepljiva je tudi brazda, ki je nameščena v cvetu tam, kjer se je morejo dotakniti žuželke, iščoč medu. Ko obvisi prašno zrno na brazdi, se napne in podaljša v mešček, ki prodre skozi pestičev vrat v plodnico, kjer pride v dotiko z jajčno stanico, katero oplodi. Po dovršeni oploditvi se razvije plodnica v plod, ki zapira semena.

Kakor vidimo, ne izločujejo rastline medu radi žuželk, temveč radi samih sebe, radi samoohranitve in razmnožitve. Narava je pa tudi prav modro uredila, da letajo n. pr. ravno čebele le od cveta do cveta iste vrste ter je na ta način oploditev rastlin najsigurnejša. In ravno to, da obiskujejo le ene in iste cvete, jim omogoča nabiranje le ene vrste medu in če je dotična rastlina zelo razširjena tedaj

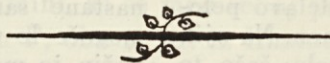
se ta donos medu v panju znatno pozna, a mi pravimo, da imajo čebele pašo na dotični rastlini. —

Razne rastline cveto ob raznih časih, zato imamo tudi razne paše. Spomladi pašo na sadnem drevju, za to pašo na akaciji, travnikih, lipi, divjem in pravem kostanju, ajdi, vresju itd.

V zadnjem času je bilo že govora, da napreden čebelar skrbi za saditev in gojenje medecih rastlin, posebno onih, ki cveto med glavnimi pašami.

Oglejmo si torej take rastline, ki cveto često že v januarju. Pri nas prihajata v poštev edino črni teloh in zvonček, pa le tedaj, če je prav mila in topla zima brez snega. Drugače pa je v našem Primorju in Dalmaciji. Tam prične, posebno na jugu, cveteti pomarančevец in veliki vres, ki je našemu podoben in močno medi. O pravi paši ne more biti nikakega govora — če je lepo in toplo, se čebele največ spreletavajo, iščejo vodo, a na omenjenih cvetkah se le motijo in še to le tedaj, če cveto v neposrednji bližini čebelnjaka.

V februarju je že nekoliko več rastlin, na katerih dobe čebele že nekaj malega, seveda le v primeru stalnega lepega in toplega vremena. Poleg zvončka in črnega teloha cveto sedaj še iva, črna in bela jelša, leska, omela, zvezdnica (kurja čreva), škrlatna mrtna kopriva, mala marjetica ter na vrtovih vrtni hijacint, a v Primorju še mandljevcec. Posebno dober donos utegne biti z leske (pelod) ter z ive (med in pelod). Seveda cveto vse te rastline tudi še v marcu ter so tedaj ob stalnem vremenu vse bolj intenzivno obiskane.

Prof. Vasil Šedivy:

Lužiški Serbi

(Konec.)

Drugačni so običaji pri protestantskih Serbih. V Dolnji Lužici je svatba tudi skromnejša. Nevesta sedi v družbi svojih družic zjutraj pred odhodom k poroki za mizo v očetovi hiši. Okrašena vrata ograje okrog hiše so široko odprta. Ko se pripelje ženin po nevesto, zastražijo nevestini svatje vhod in skušajo ženina odgnati z burkljami, cepci in srpi. Šele po daljši razpravi ga vprašajo, kam je namenjen in zakaj prihaja. Šele tedaj spuste voz na dvorišče, izstopiti pa puste samo starešini. Ta gre v sobo, kjer sporoči, da ga pošilja pošten fant, ki išče družico. Vpraša jih, če bi mu mogli pri tej nalogi pomagati. Ena izmed nevestinih prijateljic odgovori, da imajo deklet, ki bi mu jo dali za nevesto, če jo primerno odkupi, če jo bo mogel preživljati in bo z njo lepo ravnal. Pogajajo se s pomočjo izrekov iz sv. pisma in pobožnih pesmi. Ko se pogode za znesek, ki pride v blagajno nevestinih prijateljic, sme priti v hišo tudi ženin. Ob tej priliki čutijo protestanti potrebo po spovedi, ki je nimajo. Zato mora ženin še pred odhodom v cerkev zmoliti kesanje in prositi pred vstopom v novo življenje odpuščenje vse svate, če jim je kdaj storil kaj hudega. Na poti v cerkev gre nevesta s svojim starešinom naprej, za njima pa ženin s svojim. Novoporočencema v čast je na poti do cerkve postavljeno več slavalokov, kjer zadrže goste s „šrango“ in se morajo odkupiti. Po poroki gredo vsi gostje okrog oltarja, in sicer nevesta na ženinovi levi strani v znamenje, da je dolžna možu spoštovanje.

Kakor poroka se vrši zelo slovesno tudi krst. Botre imajo za take prilike posebno narodno nošnjo, ki je različna za deklet in za poročeno ženo. Oblačenje traja več ur. Vaška dekleta pridejo gledat in čestitat z željo, da bi jo za štiri tedne zopet doletela ta čast. Postrežejo jim s kavo, „tekancem“ in s „krofi“. Babica pride po botro na njen dom, da se odpeljeta nato skupaj k drugi botri. Vsako dete imovitejše dru-

žine ima namreč dve botri in dva botra. Tudi vaški otroci pridejo občudovat botre in dobe od njih „kukulke“ (bonbone). Obe botri z babico se odpeljeta k materi po otroka. Tam že čakata botra v dolgih črnih suknjah in z visokim cilindrom. Botri pripneta botroma na suk-nji dolga svilena robca, ki sta jih kupili nalašč za to priliko.

Ko se vrnejo botri in botre z detetom od krsta, obdarujejo najprej pred otrokovim domom vaško deco, nato pa še mater. Botri ji dasta po dvajset mark, botra pa po trideset. Tako dobi mati v našem denarju okrog dva tisoč dinarjev. Vsak boter da materi za spomin še posebno krasno škatljo z neuradnim krstnim listom, ki ga je napisal boter sam.

Važen mejnik v življenju družine in vse vasi je tudi smrt kakega vaščana. Čim se zve za smrt v vasi, vzame župan ali najvplivnejši kmet v vasi posebno črno palico in jo pošlje z žalostno novico od hiše do hiše, dokler ne obkroži vse vasi in se zopet vrne k njemu. Zvečer gredo vaška dekleta prepevat k mrliču svete pesmi. Postrežejo jim s pivom, tekancem in likerjem. Opoldne in zvečer molijo za mrliča vsi navzoči vaščani pod vodstvom kake siromašne žene, ki dobiva za to nagrado v živilih. V vsaki vasi sta po dve taki ženi in to njuno opravilo je v njuni družini dedno. Samo ta žena sme sprejemati vence in jih nesti na grob. Če jih je mnogo, jih nosita v sprevodu na pokopališče obe.

Nekaj podobnega kakor je srbska „slava“ je serbski „kermuš“ ali praznik župnijskega cerkvenega patrona. Premožnejše družine povabijo tedaj vse sorodnike, prijatelje in znance iz sosednih župnij, da jih obiščejo po cerkvenem opravilu. Po obedu in po večerji se zabavajo z raznimi igrami in s plesom, v ponedeljek pa gredo vsi na sejm k župni cerkvi, zlasti pa vsa mladina. Fant je tedaj dolžan kupiti svojemu dekletu kako darilo in če jo resno misli vzeti kmalu za ženo, jo odvede v gostilno na vino in na rejo. Ta dan dobe tudi hlapci in dekle od gospodarja in gospodinje razna darila.

Med prazniki posega najgloblje v družinsko življenje velika noč. Dekleta nosijo ves teden obleko bele barve, kar je pri lužiskih Serbih znamenje globoke žalosti. Prve štiri večere velikega tedna hodijo k vaški kapeli molit. Na veliki petek zvečer gredo vsa dekleta v belih oblekah v cerkev, kjer vso noč molijo in prepevajo ter se vrnejo na veliko soboto zjutraj. Moški obiskujejo božji grob podnevi in pa na veliko soboto ponoči. Na veliko soboto zvečer se zopet zberejo dekleta v cerkvi, kjer molijo in prepevajo svete pesmi v serbskem jeziku do vstajenja, ki se vrši na velikonočno nedeljo ob dveh zjutraj. Takih

pesmi Nemci nimajo in jih doslej ni skušal nihče prevesti v nemščino. Kjerkoli je torej globoka verska zavest, tam tudi ni mogoče zatreti serbskega jezika.

Zanimivo pa je, da kljub veliki pobožnosti serbskega naroda serbski fantje na velikonočno nedeljo niso pri službi božji. Že na vse zgodaj se zberejo na konjih pri župnijski cerkvi, odkoder vzamejo križ, ki je samo za to priliko in nato jezdijo na svojih okrašenih konjih na obisk k sosedni župni cerkvi, ki je oddaljena tri do štiri ure. Konju za okras poskrbi fantova sestra ali izvoljenka. Vso pot do druge cerkve in od tam nazaj v vas fantje na konjih molijo in prepevajo svete pesmi. Taka čudovita krasna procesija šteje včasih po dvesto do dvestopetdeset parov. Pri sosedni župni cerkvi nakupijo fantje darila za svoje izvoljenke, ki jim jih prineso na konjih kot velikonočno čestitko. Ta globoka vernost in izobraženost omogočata fantom, da se lahko obiskujejo iz ene vasi ali župnije v drugo, ne da bi se bilo treba bati pretefov, bliskanja nožev in streljanja revolverjev. Fantovski pretepi so namreč med lužičkimi Serbi nekaj neznanega. Že šestdeset let se ni slišalo ali pisalo o kakem fantovskem pretepu.

Ti in podobni običaji varujejo v zvezi z močno vero in s spoštovanjem starodavnih izročil lužiško serbsko ljudstvo pred potujčevanjem.

Handrij Zejleř:

Serbska himna.

Rjana Łužica,
sprawna, přecelna,
mojich serbskich wótcow kraj,
mojich zbóžnich sonow raj —
swjate su mi Twoje hona!

Řař ty přicibuzh, ¹
řatwiřcořř nam ty,
ač, řař' muže řtanuřř
řa řiwóř řub ře řřwiliř
góđne nimer řobřřpomneřřa!

Krasna Lužica,
častna, ljubljena,
mojih serbskih dedov kraj,
mojih sanj pobožnih raj —
sveta so mi Tvoja polja.

Čas pač prišel bo,
ko ti rožce zacveto,
o, da možje bi vstali.
ljudstvu se žrtvovali,
vredni večnega spomina!

Serbski gornjelužiški Očenaš.

Wótče naš, kiž sy w njebjesach, swjećene budź twoje mjeno, přińdź k nam twoje kralestwo, twoja wola se stań, kaž na njebju, tak tež na zemi; naš wšedny khlěb daj nam džensa a wodaj nam naše winy, jako tež my wodawamy svojim winikam, a njewjedź nas do spytowanja, ale wumož nas wot wšeho zleho. Hamjen.

¹ Druga kitica himne je v dolnjeserbskem jeziku in v nemški pisavi.

Moja domovina.

Poznaš li moj prekrasni rodni kraj?
Res zlat pač ni in tudi ni raj.
Ne senci palm, ne v gaju fig
blešči se njega zemlja siva.
O ne! Ponižna kot Marijin lik
je skromna plodna njiva.

Poznaš li moj prekrasni rodni kraj?
Širin mejá mu več ne išči zdaj!
Domovje moje noče oblasti
in v brušenju sabelj nima slasti.
O ne! O ne! Na njem pač kar je cene,
lepota je to, ki nikdar ne uvene.

Poznaš li moj prekrasni rodni kraj?
Zožil mu je Nemec meje do zdaj.
Slovanstva majhna sicer je dika
a vendar še silnega debela sveža mladika.
Zato pač vedno še nove načrte kuje
in serbska Lužica zemlja se ta imenuje.

Da, to je, to moj rodni kraj,
moj serbski dom in tihi raj!
Dovolj domovine so moje velike meje,
da vanje Serb lahko še up in srečo seje.
Domovje večni te naj blagoslovi Bog
in reši te naj vseh šib, gorja in nadlog!

J. Bart Čišinski:³

Ohrani serbski rod!

Čuj me, ko molitev molim, Gospod:
ohrani serbski rod!

V rodnem mojem ljubem kraju
ohrani serbski rod!

Ti, ki modre nam gore in njive zelene
in ptičkov spev daješ v gaju,
ohrani serbski rod!

Jezik materni, rod in grudo ko silni sovrag
z mečem nam zdaj uničuje, podi nas čez rodni prag,
ohrani serbski rod!

² Handrij Zejleř (1804—1872), protestantski pastor, je prvi važni serbski pesnik. Zbiral je tudi narodno blago.

³ Jakub Bart Čišinski (1856—1909), katoliški župnik, je največji serbski pesnik. Spesnil je petnajst pesniških zbirk.

Vlij ljubezen v naša srca, moč pa v žile,
ko bodo oči se od boli nam zasolzile,
ohrani serbski rod!

Ti ljudstva vodiš, zemljó jim daješ, orožje sodiš.
O Gospod, ko divje sile pridrve,
ohrani serbski rod!

Ko moja noga ob pragu groba zatrepeče,
naj Tebi moj glas še vedno molitev šepče:
ohrani serbski rod!

Poslovenil J. Šedivý.

Strmiški:

Matic v bolnišnici

Po bloški planoti je zašumelo. Trideset bloških vasi se je zamajalo v svojih temeljih. Tristo bloških brezzobih ženic je stiskalo svoje osivele glave v skrivnostno šepetanje. Še bloška burja je zavijala svoje visoke melodije po strehah kozolcev, hlevov in skednjev.

Onegavega Matica so zvezanega peljali v bolnišnico. In da se mu nekaj meša v glavi in da bo opuliran, so govorili. Da gnezdiijo v njegovi debelušni butici bele miši, so šepetali. Da mu bodo polovili bele miši in gnezdo razdejali, so namigavali. —

Matic se je bil nekoč, morda je od tega trideset, štirideset let, v gostilni pri Nosanu napil in se v pijanosti z novskimi fantiči nekaj sporekel. Beseda je dala besedo, klofuta klofuto, steklenica pa črepinje na glavi.

Pri nas namreč ni navada, da bi se klali z odprtimi noži, kjer je delo še najprej s pridom opravljeno, ampak se poprimejo, če so zunaj, s koli in latami, če so pa v zaprtem prostoru, pójejo steklenice svoje prečudne melodije. V starih časih so letele bokalske, danes pa litrske in dvolitrške steklenice iz roke v glavo, kedaj pa tudi v okna, steklene omare in druge koristne naprave.

Na podoben način jo je bil, kakor že povedano, izkupil onegavi Matic, ko je neko nedeljo po večernici pri Nosanu preveč sitnaril. Beseda je dala besedo, Matic je usekal svojega nasprotnika za uho, slednji pa je pograbil litersko steklenico — zgodovina ne pove, če

polno ali prazno — in mu jo je razbil na debeli buči. Matic je zdrsnil kakor klada na tla in ves oblit s krvjo obležal.

Zanesli so Matica domov, nekaj časa jezesovali okoli njega, naposled so ga pa malo umili, mu pritisnili tri ali štiri peresa presnega zelja na razbito butico ter mu jo obložili še s pol kodelje domačega prediva, da so mu ustavili kri.

Istočasno so poslali po župnika, ki je „tega rogovileža“, kakor je godrnjal, dal v sveto olje, po zdravnika pa niso hoteli iti, češ, da je „do padarja tam v Planini predaleč“ in da bi Matic med tem časom itak lahko umrl, če je sploh božja volja, da umre.

Pa Matic ni umrl. Tri tedne se ni zavedel, še dva meseca nato je poležaval, potem je pa počasi vstal in šel za svojim vsakdanjim opravilom.

Po tistem dogodku Matic nikoli ni bil prav čiste glave. Zlasti kadar je kaj več pil, je začel sitnariti, češ, da mu lazijo bele miši po glavi in da gnezdiijo v njegovih možganih.

Desetletja so prešla.

Zadnjo nedeljo, preden so Matica odpeljali v bolnišnico, je bil namreč pri Nosanu na dušek izpil pol litra vina in že ga je zmešalo. Začel je sitnariti, loviti po gostilni, pri pivcih in natakaričah bele miši, naposled pa metati po sobi kozarce in steklenice.

Pa so Matica možakarji prijeli, zvezali in odpremili s spremstvom v bolnišnico.

Zdaj pač vsakdo pravilno razume veliko razburjenje, ki je valovalo po tej lepi bloški planoti.

Čez kaka dva meseca po tem, za bloško zgodovino tako važnem dogodku, stopa po Lužarskem bregu postaven možakar, očitvidno upehan, se ustavlja ob vsakem ovinku in opira ob debelo drenovko, ki si jo je bil urezal kje v seči. Osivela, neobičajno obilna glava mu kleca na prsi, z vročega čela mu lije pôt, ki ga sproti briše z že premočenim pisano barvanim robcem.

V sredi klanca je starina zavohal korito, v katerega je iz smrekovega žleba curljala kristalno čista vodica. Možakar je pokleknil, potaknil v polno korito kar glavo tja do ušes ter se dodobra nažlampal mrzle tekočine.

„Mhm!“ se je oddahnih ter hotel iti naprej, toda obstal je, zagledavši znani obraz cestarja Andrejca.

„Bog daj! Odkod in kam? Lej ga no, še spoznal te nisem. Si Matic ali ne? Povedi no brž, kako so te preongavili tam v bolnišnici?!“

„Veš, Andrejc, vroč sem in ne smem stati na sapi. Če bi pa rad slišal mojo istorijo, pridi v nedeljo po krščanskem nauku k nam. Tam bom na razpolago vsem, ki me bodo hoteli poslušati. Zdrav!“

In je odklampál počasi v klanec. Še so ga srečavali, dohitevali in prehitevali, ga bogsprimljali in izpraševali, toda vsem in vsakomur je odgovoril, naj ga pride poslušat v nedeljo po večernici.

II.

In zopet je zašumelo po bloški planoti. Zopet se je zamajalo tri-deset vasi v vročičnem pričakovanju. Zopet se je sklanjalo tristo in več brezzobih ženic druga k drugi in si šepetalo grozovite novosti:

Matic, da je bil opuliran in da so mu odprli črepinjo in iz nje potegnili celo gnezdo belih miši. In da so ga poprej strahovito sestradali in ga celo s šivankami zbadali in ga topili v vroči vodi, ki je bila skoro krop.

To in še več je šlo po lepi bloški planoti, kakor divja požar jeseni čez suho resje, kamor ni padlo od poletja dežja...

Da bi le kmalu prišla nedelja! Da bi videli njega samega! Da bi slišali! In se prepričali!

In ta trenutek je prišel:

„Kar na vrt za mano, v hiši ni prostora. Bog vas sprimi, ki me hočete poslušati! Veste, dosti sem videl, še več pretrpel in največ izkusil. Bom kar od kraja začel, ne?“

„Kar, kar, Matic!“ so mu eni odgovorili.

„Lejte no, kako pametno govori, ta Matic maticasti!“ so si šepetali drugi.

„Komaj nekaj mesecev, dva ali tri, je bil v mestu in glejte, kako gosposko že govori,“ so oponašali tretji. —

„No torej! Kako sem prišel v bolnišnico, sam dobro ne vem, zakaj ves čas nisem bil nič kaj pri sebi. Ja, da ne pozabim: po nobel je bólnica, ne bolnišnica.

Kje sem že ostal? Aha! Zdi se mi, da sem se pripeljal z vlakom, zakaj to dobro pomnim, da sta me iz železniškega voza dvignila dva ognjegasca, kali, me položila na mehka nosila in me porinila v bliščečo se malo hišico, ki je bila lepo stapecirana, kakor komat našega vranca. Hudo sem se pa začudil, da se je ta vražja kajbica začela gugati in močno tresti, kakor hitro so za mano zaloputnili vrata. V Ljubljani je pač rad potres, sem v strahu premišljeval, v tem hipu je pa močno ruknilo in ena, dve tri, že sem bil zunaj. Možakarja sta me nesla v hišo, veliko kakor naša šola, in me v prvem nadstropju postavila na tla.

Tisti hipec se mi je zopet pomalem zmedlo v glavi.

Ko sem prišel k sebi, sem se močno začudil. Nisem bil namreč več povezan. Rokav na desnici sem imel nad komolcem zavihan, čisto zgoraj sem pa opazil črno pikico, ki me je, kako bi rekel, pekla, kakor

bi si gladež zadrl globoko v meso. Saj menda nisem kje kolovratil po trnjevih potih, sem premišljeval. Kar sem zagledal okoli moje postelje gručo lepo belo oblečenih ljudi. Eni so imeli na glavi okrogle bele čepice, kakor jo ima recimo cerkniški pek, drugi pa zelo široka bela pokrivala, kakor repetnice. Da ni prav? Perutnice? Nak! Pri nas pravimo repetnice in tako naj bo!

Niso še začutili, da sem že pri zavesti. „Pomiril se je“, je modroval eden teh čudnih svetnikov, „odkar je lekcijo dobil“. Drugi ob mojem vzglavju: „Najprej mora priti naj rajtengo, da mu naslikajo mišje gnezdo na glavi.“ In še en visok glas tam v ozadju: „Gospod krmarij, najprej moramo ž njim v žehto, saj ga vidite.“

Meni so bile to španske govornice in sem v svoji ubogi glavi zaman premišljeval, kje da sem in kaj ti blaženi svetniki nameravajo z mano. Sem v peklu, vicah ali nebesih? V peklu bi imeli parklje, rožičke in vsaj majhne repke in tudi barve bi bili malce temnejše. V nebesa nisem zaslužil, zlasti ne od zadnje spovedi, kjer sem nekaj malega zamolčal, prav za prav malo bolj na tiho povedal. V vicah? Presneta reč! Vse je mogoče. Od neke lekcije so se menili in od rajtenge in od žehte. Da me bodo dobro ožehtali, menda preden bi prišel pred božje obličje, kali.

Še vedno so stali okoli mene. In sem se ojunačil ter hudo pogledal rekoč:

„Kje sem, hočem vedeti in kaj nameravate z mano?“

„Matic, kar lepo tiho, sicer te zopet zvežem, če boš tako grdo razgrajal in kričal, kakor si pravkar dve uri in še več!“

Za Cirila so ga klicali, ki me je tako prijazno pozdravil. Pesti je imel kakor novski kovač in brez čepice je bil. Njegova halja pa je bila morda kdaj bela.

Pst! Nekdo je dal znamenje in napravili so špalir. Predme stopi tudi belo oblečen mlad človek, ki se mi je zdel lep, kakor tisti sveto-pisemski mladenič, ki je v starem testamentu zdravil rajnkega Tobijo, kali.

„Žensu,¹ kaj pa ti tukaj? No, Matic, me mar več ne poznaš, saj sva nekoč pri Nosanu skupaj kegljala? Ne veš več, da si devetkrat zaporedoma vrgel v planko?“

„Kdo pa si, da te ne poznam? Po naše jo zategneš, znan se mi zdiš, moje oči so pa krmežljave in moja uboga glava razbita. Sem mar res že umrl in stojim pred božjo sodbo?“

In so se nekateri mojim poizvedbam celo malo posmehovali, Ciril, ta nepridiprav, me je pa sunil pod rebra in mi zašepetal:

¹ Žensu = ostalina izza francoskih časov; pri starejših Bločanih, čeravno že redko, še v rabi. Pomeni: rojak; iz gens son = de suo genere.

„Butec, mar ne vidiš, da si v bólnici — kako nobel je poudarjal: ból — nici — in da stoji pred tabo gospod krmarij dr. Grabišev. Ta gospod ti bo pisal življenje in smrt, ti pa govoriš ž njim kakor s pastirjem.“

Ta sunek me je šele spravil k pravi pameti.

„Naj mi ne zamerijo, gospod krmarij, saj vedo, da nisem prav pri čisti. Strašno sem pa vesel, da dobim, sam kakor sem, v tej strašni okolici domačina, ki zna s človekom po naše razdreti pametno besedo.“

Ker je pa že tako naneslo, jih prosim, gospod krmarij, da bi mi dali zapisati dvojno porcijo. Vejo, osem dni sem služil pri vojakih in tudi tam sem dobil dvojno porcijo, dokler me niso spodili.“

„Veš Matic, danes in jutri se boš postil, potem boš opuliran, nato se boš zopet malo postil, potem pa ti dam napisati dvojno ali celo trojno porcijo. Do takrat pa na veselo svidenje!“

Vse se je tisti hip razpršilo, še celo Ciril je izginil, jaz sem pa začel premišljevati tisti prelepi evangelij, ki pripoveduje, da bo še malo časa, pa da bomo zopet jedli. Kaj? Da ni prav? E, jedli ali videli, vse eno je!

„Zdaj ste me pa zmotili. Kje sem že ostal?“

Star očanec, ki so mu na levici manjkali trije prsti, očividno od kake nezgode, pomaga:

„Vse se je razpršilo, si dejal. Najprej gospod primarij, potem drugi, zadnji Ciril. Poprej si dejal, da si dobil injekcijo, obljubili so ti gorko kopel, zapisali te na rentgen in ti zagrozili s tridnevним postom. Je tako?“

„Mhm! Saj to je tisto, kar me je najbolj skrbelo. Dva dni zapored naj se postim. Postim naj se jaz, ki sem od veselja skakal, ko sem bil izpolnil šestdeseto leto, da se mi ne bo treba postiti niti v štiri-desetdanskem postu več, kaj šele ob navadnih petkih.“

Pa ni nesreče brez sreče. Ni še dobro poldne odzvonilo, kar ti pri-racá naša Urša z bisago v rokah. Zaskrbljeno me pogleda in me bogosprimi ter mi zašepeta na uho:

„Z autom sem se pripeljala, pa hlebec ajdovega kruha sem ti prinesla in štiri mesene suhe klobase. Kar skrij pod vzglavje!“

Vse bloške novice mi je povedala in ko je končala, je znova začela, jaz sem pa ves ta čas božal tisti blaženi zavitek, ki je vseboval moje najdražje na svetu. Saj hlebec res ni bil od mere velik, komajda iz dobrih dveh kil moke, ampak za prvo silo bo in bo. Težak bo post, malo si ga pa vendar skrajšam današnjo noč, sem modroval.

Pozno popoldne je že bilo. Najraje bi se bil takoj omrsil, pa si s kruhom in klobasami nisem upal na dan. Kdo ve, če me kdo ne opazuje. Zato sem trebušasti zavitek zrinil, dobesedno postrani zrinil v predal nočne omarice in ga še pokrnil s capami.

Pravkar sem bil s tem delom gotov, se prikradeta nepridiprav Ciril in Metod, prvi s kosom mila, drugi s kaj trdo krtačo, ki ni pomenila nič dobrega.

„Alo, Matic, le brž z nama, da te pošteno ožehtava in malo ošopava. Kedaj si bil kaj zadnjič v kopeli?“

„V kakšni kopeli? Vendar se ne spodobi, da bi me kar v cerkvi onegavila in morda še nagega. Ne spodobi se.“

„Le ne delaj se Matic! Po pravici povej, kedaj si se zadnjič pošteno okopal!“

„Okopal? Ko sem še v šolo hodil. Pri Veselovem málinu sem kedaj in kedaj ribaril, zlasti kadar sem šolo zamudil. Pa mi pride nekoč za hrbet Neredov Jurij in me pahne v potok. Rečem vama, da je voda tam globoka do popka in še čez. Nekaj časa sem goltal in se lovil z rokama, potem sem pa začel gagati in sem naposled obležal z glavo na dnu v blatu, noge pa kvišku. Da me niso drugi šolarji izvlekli, bi bil zgagal. Ne prej in ne pozneje nisem bil čez kolena v vodi. Tudi danes ne grem in ne grem. Nak in nak!“

„Te bova pač nesla.“

In sta me prijateljsko poprijela pod pazduho, pa smo šli lepo skupaj v drugo nadstropje.

V tisti kapeli ali kako sta jo imenovala, se je kadilo, da nisem videl, kam stopiti.

Še sem se obotavljal, pa sta me prav neprijazno slekla in me dobesedno vrgla v neko štirioglato korito, polno vroče vode:

„Pomagajte, pomagajte“, sem zakrulil, „saj me hočete ocvreti kakor sv. Vida, samo da so tega svetnika pekli v vinu, mene samo v neslanem kropu. Kako? V olju, ne v vinu? Tem bolje, ni tako peklo, kakor mene.“ Brrr! Že sem imel curek ledene vode na plečih, da sem kar sapo izgubil.

„Zdaj pa, Matic, zini še enkrat, pa dobiš takoj lekcijo!“

„Veš, Matic, tej stvari smo nekoč rekli injekcija,“ se oglasi starec brez prstov.

Naj bo že nekcija ali lekcija, to samo trdim, da je to zelo nevarna stvar. Veste, takole gre ta istorija: Kadar ni komu bolnik pri srcu, mu pride čisto nedolžno blizu, ga celo kedaj poboža, za hrbtom pa ima že pripravljeno veliko šivanko, tako, vam pravim, kakor jih rabijo za šivanje podlag pri komatih. Šivanka je votla, kakor modrasov zob, pri ušesu zadaj ima pa mešiček s strupom. Pa vam stopi, sem dejal, tak zlomek k bolniku, mu odrgne odejo, privzdigne srajco in že ga piči v laketi, stegno ali kam drugam. Bolnik malo svetlo pogleda in je v tistem hipu panan. Tega štrumenta sem se bal, kakor hudiman

križa. Priveril sem se, da ne zinem več besedice, pa če naj me slečeta iz kože. Hudo pa je bilo: Ciril z milom, eMtod s krtačo. Trikrat sta menjala vodo. Tretjič je bila že skoro čista.

In sta se naposled utrudila in sta rekla: zapik. Oblekel sem se ter jadrno pohitel v posteljo.

Zdaj bo vendar mir, sem si domišljjal, in sem hotel pravkar izvleči brašno iz predala nočne omarice, da se malce okrepčam, kar me nekdo potreplja po rami, rekoč:

„Viš, Matic, lep in čist si na celem telesu. Kaj pa tvoja duša? Si bil pri spovedi?“

Pri spovedi? Bolj sem se tisti hip ustrašil te uesede, kakor najhujše lekcije.

Pri postelji je stala bela repetnica, ki jim po bolnišnicah pravijo usmiljene sestre. Ko je videla, da trdovratno molčim, me je podučevala in pripravljala toliko časa, da sem naposled dejal: grem!

Ni mi pa menda prav verjela, zakaj zamižgala je na eno oko, z drugim me pa ostro pogledala, da mi je šlo do kosti.

„Tri smo tukaj, doma z bloške planote, da veš, Matic. Nečemo, da bi nam ti delal sramoto. Če boš lagal, od vsake nas treh dobiš po tri poštene lekcije. Če boš pa priden, dobiš od vsake nekaj dobrega za pod zob.“

In me je še pobožala ter po prstih tiho kakor duh odhitela, zakaj ura je bila že pozna in skrajni čas počitka je zahteval: lahko noč!

Vendar enkrat sam, sem zavzdihnil, privlekel brašno iz predala ter začel z neznanskim tekom otepati slastni ajdov kruhek ter prigrizovati še slastnejše suhe klobase. Tričetrť hleba in tri klobase sem pospravil do tretje ure zjutraj, potem pa zaspal in spal spanje pravičnega, ki ne potrebuje pokore.

Nisem se menda še dobro obrnil, me že sune nekdo pod rebra, češ, da je že skrajni čas za cerkev, če sem sploh namenjen iti k spovedi. Pretegnil sem in obrnil na drugo stran, pa me nekaj še močnejše dregne. Ozrl sem se, toda ničesar nisem mogel zapaziti, tam iz daljave pa sem zaslišal zamolkel glas: lekcija!

In že sem bil pokonci in v hipu napravljen. (Konec prihodnjič.)

NAŠA NOVA ZALOGA V LINOLEJU

Razen pristnega in umetnega linoleja, ki smo ga imeli v naši zadružni trgovini stalno na zalogi, smo s pomladansko pošiljko dobili še dve novi vrsti linoleja, ki je pri nas skoro še nepoznan. Zdaj imamo v naši prodajalni 4 vrste linoleja, in sicer:

Pravi ali tako zvani „Inlaid“ linolej, ki je delan na juti in je njegov vzorec vtisnjen skozi vso maso linoleja. Vzorec se na takem linoleju nikdar ne obrabi, pa naj bo linolej še tako star in izrabljen.

Druge vrste linolej, je tako zvani „tiskalni linolej“, ki je tudi pristen in je delan na juti ter je iz iste snovi kakor inlaid linolej. Razlika med prvim in drugim je samo ta, da ima prvi vtisnjen vzorec skozi celo plast, drugi pa ima tiskano ali slikano samo površino. Izdelane linolejeve preproge so skoro vse iz tiskane linoleja. Tiskan vzorec se sicer sčasoma nekoliko obrabi, toda je veliko cenejši in v celoti prav tako trpežen kakor inlaid linolej.

Potem imamo navadni umetni linolej, ki pa ni delan na juti, ampak na papirnati masi. Zgornja snov tega linoleja pa je ista kakor pri zgornjih dveh. Vzorec tudi ne prehaja skozi, temveč je slikana samo zgornja stran. Ta linolej je nekoliko tanjši od pristnega in ni tako prožen. Vendar se v splošnem ta linolej zelo veliko rabi, ker se dobi v lepih vzorcih in je precej cenejši od zgornjih dveh.

Novodobni linolej iz plutovine (zamaškovine), ki so ga začeli izdelovati v Nemčiji, je nekaj posebnega. Delan je na juti, debeline je skoro pol cm, je zelo mehak in prožen, saj je napravljen iz najboljše

plutovine. Ta linolej se izdeluje v vseh barvah in se rabi v kopalnicah, ali pa kot podlaga drugemu linoleju. Mehka luknjičasta plutovina vsrka vase vso vlago, ki prihaja iz vlažnih tal. Zato pokrivajo v Nemčiji z njim tla v prizemnih pritličnih stanovanjih. Kadar se polaga plutovinasti linolej kot podlaga drugemu linoleju, mora ta ležati ravno v nasprotni smeri od zgornjega.

S spomladansko pošiljko smo dobili v vseh navedenih kvalitetah lepe moderne vzorce. Za kuhinje ga imamo v obliki majhnih kvadratov ali v brizganih vzorcih. Jako lepe so tudi imitacije granita in marmorja. Pa še polno drugih geometričnih in rožastih vzorcev, ki jih pa ni mogoče tu vseh popisati.

Linolej se izdeluje v sledečih širinah: 67, 90, 110, 134, 200 cm. V naši zadružni prodajalni imamo vse navedene širine. Poleg tega imamo tudi dovršene preproge iz linoleja. Zadruga skrbi, da je na zalogi najboljše blago in se nikdar ne ozira na konkurenco, ki ima dostikrat v istih vzorcih tanjšo kvaliteto linoleja, a ga prodaja po istih cenah kakor zadruga debelejšega.

Polaganje linoleja.

Polaganje linoleja je delo strokovnjaka. Po navedenih širinah lahko že doma izračunamo, koliko linoleja bomo potrebovali. Računati pa moramo tako, da nam na vseh straneh ostaja do 2 cm linoleja. Tam, kjer združimo dva kosa linoleja, ga položimo tako, da ležita kosa en cm drug na drugem, ker samo tako ju je mogoče gladko odrezati, da se tesno prilegata drug drugemu. Linolej obrezujemo z nožem in ravnilom in sicer najprvo zgornji del, potem pa še spodnji. To delo zahteva veliko natančnosti. Preden linolej položimo, moramo tla še enkrat skrbno pomesti, linolej sam pa na spodnji strani okrtati. Tudi se moramo prepričati, če tla morda

niso vlažna. Polagati linolej na vlažna tla, je kar greh. Nobena stvar mu tako ne škodi kakor vlaga. Kmalu se začne vhati in krčiti ter propadati. Na vlažna tla je treba položiti mnogo časopisnega papirja, ki bo zadrževal vlago. Mnogokrat pa niti sami ne vemo, če so tla vlažna. To se lahko prepričamo na jako preprost način. Pod približno kvadratni meter velik kos linoleja položimo pivnik ali svileni papir, na katerega smo s kopirnim svinčnikom napravili nekaj črt, in linolej obtežimo na vseh straneh. Čez dva dni se bo pokazalo, koliko vlage je v tleh. Če so tla vlažna, se bo barva svinčnika razlila in bo papir vlažen, če so tla suha, pa bo ostal neizpremenjen.

Pravilno čiščenje linoleja.

Preobilica vode in vlaga linoleju zelo škoduje. Linolej je treba vsak dan pomesti in obrisati s suho krpo. Če želimo, da se linolej sveti kakor parket, potem ga enkrat na mesec čisto tanko namažemo z parketnim voščilom. Umazan linolej obrišemo z vlažno krpo in ga osušimo s suho in mehko. Zelo umazan linolej pa umijemo z mlačno vodo in milom, ki ne vsebuje sode ter ga splaknemo s čisto vodo. Madeže odstranimo s terpentinom, ki ga damo nekoliko kapljic v vedro vode. Lahko pa kanemo terpentini kar na mokro cunjo in madeže z njo odrgnemo. Tudi zdaj moramo linolej izmiti s čisto vodo in posušiti s suho, mehko krpo. Linolej je mehka masa, zato moramo tudi paziti, da ne postavljamo nanj težkih, ostrih stvari. Če to moramo napraviti, potem moramo tam nekaj podložiti. A največja škoda, ki jo moremo napraviti na linoleju, pa je, če hodimo po njem s čevlji, ki so nabiti z žebli. Celotaj majhni žeblički na petah ženskih čevljev se odtisnejo v linoleju.

Tla, ki so pokrita z linolejem, so veliko bolj higienska kakor marsikatera druga. Linolej nima razpok, kjer bi se mogle vgnezditi bakterije, in masa sama je tako preparirana s kemičnimi snovmi, da je nedostopna bakterijam. Ker linolej

tudi lahko večkrat umijemo in moremo vodi vsakokrat dodati nekaj kapljic lizola, so taka tla še bolj čista in sveža in prosta vsake bakterije.

Kogar zanima videti omenjene vrste linoleja, naj si jih o priliki v naši prodajalni ogleda. Linolej poznamo vsi, toda vseh vrst, ki se izdelujejo zdaj, pa še ne vsi.

POMLADANSKA ZALOGA ČEVLJEV

V ženskih luksuznih čevljih smo dobili za pomlad in poletje lepe odprte v ševro, semišu in laku, ki se spet vrača v modo. V ševro in semišu jih imamo v črni in rjavi barvi. Pete so pri nekaterih precej visoke, pri drugih pa nižje. Kake posebne razlike v izdelavi od jesenske sezone ni.

V ženskih športnih čevljih z nizko in pol visoko peto smo dobili prav lepe v boks, semišu in ševroju. Nekateri so visoko zaprti, drugi manj. Napravljeni so vsi iz mehkega usnja in so posebno lepo izdelani.

Za gospode smo dobili čevlje prav tako v semišu, boks in ševroju v črni in rjavi barvi.

Za otroke smo dobili lepo izdelane laskaste čevlje za birmo in obhajilo. Zelo lepi so tudi v mehkem rjavem boks in velikimi svetlimi rinčicami in po sredi prešite, kar napravi čevlj tako lep. Tudi te imamo v črni in rjavi barvi in v vseh velikostih.

Razprodaja čevljev po zelo nizkih cenah.

V prodajalni imamo precej parov čevljev, ki niso več moderni, so pa lepi in iz dobrega usnja. Te odprodajamo po jako nizkih cenah in našim članom priporočamo njihov nakup v poseben namen. V galoše kaj neradi obuvamo čevlje. Imeti v ta namen posebne čevlje, ki jih drugače ne nosimo, je za galoše same kaj dobro. Čim se peta pri čevljih nekoliko obrabi, bi jih že ne smeli več nositi v galošah, ker se galoše na ta način zelo kvarijo. Zato je dobro imeti poseben par čevljev, ki jih obujemo prav samo takrat, kadar obujemo galoše.

IZPLAČILO SKONTA (PROCENTOV).

Celokupno članstvo obveščamo:

1.) Z 28. marcem t. l. pričnejo izplačevati naše zadrugne blagajne v Ljubljani, v Mariboru in na Jesenicah **blagajniški skonto**, ki se je nabral članom tekom leta 1937 od nakupov špecerije, manufakture, kuriva in mleka v poedinih prodajalnah naše zadruge. Višina skonta od gotovinskih nakupov specerije znaša 6%, od vseh kreditnih nakupov, **v kolikor so bili tekom leta 1937 plačani**, pa 4%. Razlika med gotovinskim in kreditnim skontom znaša tedaj po sklepu lanske skupščine 2%. Za gotovinske nakupe manufakture in kuriva je pa skonto računat v višini kreditnih nakupov, to pa iz razloga, ker se ob priliki gotovinskih nakupov manufakture in kuriva že takrat na računih samih odbije popust (skonto), ki znaša 2—5%.

Po sklepu 15. redne skupščine z dne 18. IV. 1937 se izplača pripadajoči blagajniški skonto v gotovini le onim članom, ki na dan izplačila nimajo do zadruge **nikakih plačilnih obveznosti**, vsem ostalim pa se skonto knjiži v dobro njihovega računa pri zadrugi, to je njihov dolg na tekočem računu odn. na obrok se za ta znesek zniža. Pri tem je seveda razumljivo, da prejmejo oni člani, ki so pripadajoči skonto odnosno del istega že predhodno izčrpali z nakupom manufakture na podlagi nakaznic, samo še preostali del skonta odnosno se jim za del skonta zniža njihov dolg pri zadrugi.

2.) Lanska redna letna skupščina je med drugim tudi sklenila, da pristopi naša zadruga kolektivno k združnemu zavarovanju Zveze nabavljalnih zadrug, ker mora po novem zakonu o nadzorstvu zavarovalnic vsako posmrtninsko zavarovanje **odnosno podpora** sloneti na sigurni računski podlagi. **Razen** pod tč. 1.) navedenih **odstotkov na skontu** (letno povračilo) vplačuje zadruga na podlagi lanskega skupščinskega sklepa že v združno zavarovanje Zveze za vsakega člana **stalno 2%** od njegovega letnega plačanega nakupa **kot nadaljno tekočo zavarovalno premijo**. Višina zavarovalne premije je

tedaj tem večja, čim več kupuje član v zadrugi in čim daljše je njegovo članstvo. Dokler pa se ne bo pri posameznem članu nabrala ista oz. večja zavarovalnina, kot bi dobil po starem pravilniku posmrtnine, se izplača posmrtnina po starem pravilniku. Zavarovanje se pri oženjenih članih razteza tudi na žene članov in se v ta namen zavarovalna premija vplačuje smiselno v polovičnem iznosu za ženo člana. Ker je višina zavarovalne vsote odvisna ne samo od višine vplačane premije in datuma pristopa, temveč tudi od življenske starosti poedinega zavarovanca, je tedaj razumljivo, da zavarovalni vsoti za člana in za njegovo ženo vključ istovišinski premiji nista enaki, če nista član in žena iste življenske starosti. Zavarovalnina od mlajšega zavarovanca je tedaj večja kot zavarovalnina od starejšega. Podrobna pojasnila o združnem zavarovanju je prinesel „Zadrukar“ štev. 5 in 6 v mesecu maju in juniju l. 1937. Na splošno željo bomo članstvo letos na običajnih „Obvestilih“ o višini skonta obvestili tudi o višini zavarovalnine, ki se je nabrala pri združnem zavarovanju za poedinega člana odn. za njegovo ženo. Na obratni strani tega „Obvestila“ je na kratko pojasnjeno, zakaj je uvedeno združno zavarovanje ter kako se izvršuje. Na koncu tega pojasnila sta navedena zneska zavarovalnine za člana in njegovo ženo. Ta zneska sta procentuelno po tabeli 1c („Zadrukar“ štev. 6 1937, stran 190) in po starosti zavarovanca povečana trajna štednja člana iz l. 1934, 1935 in 1936, ki se deli na dva enaka dela za člana in njegovo ženo.

Po splošnih pravilih zavarovanja nad 70 let starih članov nismo mogli zavarovati in velja zanje stari pravilnik o posmrtninah. V „Obvestilih“ smo pri takih članih na mesto zneska napisali: „po starem pravilniku“, a v obračunu za blagajniški skonto na prednji strani „Obvestila“ smo besedo „Zavarovanje“ črtali ter napisali besedo „Fond“. To znači, da se za takega člana izplača posmrtnina po starem pravilniku iz posmrtninskega fonda. V slučaju, da je samo mož ali samo žena

nad 70 let stara, velja stari pravilnik samo za enega in je za take v „Obvestilih“ tudi označba: „Po starem pravilniku“.

Nekaterim članom nismo mogli navesti zneskov zavarovalnine iz razloga, ker nam dotični člani še dosedaj niso poslali potrebnih podatkov, brez katerih ni mogoče določiti višine zavarovalnine. Pri takih članih smo napisali: „Niste zavarovani, ker še od Vas nismo prejeli rojstnih podatkov“. Ponovno smo že urgirali te podatke in kljub temu se še nekateri člani niso odzvali našemu pozivu. Na tem mestu prosimo še enkrat vse take člane, da nam v lastnem interesu čimprej postavijo potrebne podatke.

Konec leta 1937 poraste zavarovalnina odgovarjajoče zavarovalni tablici 1c in višini 2% prispevka, ki ga zadruga vplača kot zavarovalno premijo za leto 1937. Ta prispevek se sedaj izračunava in ga bomo članom navedli na prednji strani „Obvestila“ o skontu. Delo okrog izračunavanja zavarovalnih premij in zavarovalnin je zavzelo dokaj časa in povzročilo posredno tudi delno zakasnitev izplačila blagajniškega skonta ter prosimo, da vzame to članstvo z razumevanjem na znanje.

3.) Končno obveščamo članstvo, da je naša zadruga plačala na predpisanih davkih (družbeni davek in drugi davki) za leto 1937 davčnim oblastem ogromno vsoto din 969.876'93. Opozarjamo na članek v zadruženem vestniku „Zadrugarja“ štev. 12/37, stran 382 pod naslovom „Naši privilegiji“. Napram letu 1936 smo plačali na davkih leta 1937 več din 547.330'51, kar pomeni 1'50% na splošni konsum pri prometu din 41.820.337. Za zadrugo pomenijo tako visoke davščine ogromno breme ter pozivamo članstvo, da se z razumevanjem in uvidevnostjo, složno in v zdravem združnem duhu oklene svoje matične železničarske gospodarske ustanove.

V pojasnilo objavljamo še, da je razen izplačanih odstotkov na skontu, ki so jih bili člani deležni znašala trajna štednja, ki se je pozneje uporabila za zavarovanje: v letu 1924 2'42%, v letu 1935 2'21%,

v letu 1936 1'46% in v letu 1937 pa 2'—%. Torej je % na zavarovalni premiji v letu 1937 napram letu 1936 narastel za 0'54%. Skupno s povračilom skonta (4% in 6%) in vplačano zavarovalno premijo (2%) bodo člani prejeli za leto 1937 6% in 8%.

LETOVANJE DECE V MLADINSKEM DOMU v GOZDU-MARTULJEKU.

Prekrasni naš mladinski dom v Gozdu-Martuljeku se pripravlja, da zopet odpre široka svoja vrata in sprejme v gostoljubno svoje okrilje naše malčke, ko utrujeni in izmučeni končajo šolsko leto. Široke, mirne in tihe doline s krasnimi sprehodi proti Kranjski gori in Dovjem, prijazni zeleni Srednji vrh in grebeni Karavank, veličastni Špik s strmimi in divje romantično proti nebu kipečimi svojimi sosedi kar vabijo in kličejo oslabeledo blede mladino: Pridite otroci, revčki bolehní, navžite se pri nas zraka in sonca, zdravja in sreče; vsega najdete tu v izobilju.

Zadružniki, ki imate deco, mislite in odločite se že sedaj, kam jo pošljete na prepotrebno letovanje. Naš mladinski dom v Gozdu Vam nudi vse, kar potrebuje otrok za okrepitev in uspešno nadaljevanje študija. Začnite zbirati dinarčke, pripravljajte opremo, da ne bo julija in avgusta prehudo zbolelo. Kdor misli prositi upravo bolniškega fonda pri direkciji za podporo, naj kar takoj napravi in odpošlje bolniškemu fondu vlogo s prošnjo, da odredi svojega otroka v Gozd-Martuljek in prispeva k stroškom oskrbe. Prihodnji mesec razpišemo letovanje in v razpisu bodo določeni roki, do katerih bo sprejemala zadruga prijave za letovanje. Opozarjamo že sedaj, da se letos na zamudnike ne bomo mogli ozirati in da bomo po preteku roka za prijave oddali prosta mesta drugim reflektantom.

Pogoji za sprejem in navodila, kaj mora vsak otrok prinesiti s seboj na letovanje (oprema), bodo sličila onim, ki so bila objavljena v lanskem razpisu, št. 4. „Zadrugarja“ letnik 1937.

REDNA LETNA SKUPŠČINA.

Predhodno obveščamo delegate in vse naše zadrugnike, da se bo letošnja XVI. redna letna skupščina Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic r. z. z o. j. Ljubljana vršila po delegatih v nedeljo, dne 29. maja 1938. „Vabilo na skupščino“ s točnim dnevnim redom in letni računski zaključek objavimo v št. 4. „Zadrugarja“.

Glede predlogov in pritožb združnikov opozarjamo, da bo o njih sklepala skupščina le, če jih prejme upravni odbor vsaj 8 dni pred sestankom skupščine; posebno važni in dalekosežni predlogi, ki naj tvorijo posebne točke dnevnega reda skupščine, se pa morajo predložiti upravnemu odboru najmanj 40 dni, preden se snide skupščina. Vsak predlog in pritožba se mora dostaviti upravnemu odboru pisмено.

Prosimo člane, ki bi hoteli staviti kake predloge ali pritožbe, da točno upoštevajo navedene določbe pravil. Ker pa žele delegati, da jim upravni odbor radi proučevanja dostavi predloge in pritožbe članov čimpreje pred skupščino, vabimo zadrugnike, da tudi navadnih svojih predlogov in pritožb ne vročajo upravnemu odboru šele 8 dni pred skupščino, temveč kolikor le možno že preje.

Končno pripominjamo, da bo upravni odbor sklical članske sestanke v vseh večjih okoliših tekom meseca aprila in prvi teden maja ter vabimo zadrugnike že sedaj, da se članskih sestankov udeležijo v čim večjem številu.

Iz uprave.

POVIŠANJE CENE VINU

Vsled povišanja cen vinu v Dalmaciji, kateri povišek znaša v primeru s cenami v preteklih letih od 1'50 din do 2'— din pri litru, je bila uprava zadruge primorana, da poviša cene dalmatinskih vin za 1'— din pri litru. Dobra in naravna vina, 12° močna, stanejo povsod v Dalmaciji 3'50 do 4'— Din za liter.

Zadruga plačuje za prevoz prazne posode in dovoz vina s parobrodom in železnico celo voznino. Nadalje plača 2'75 din na liter mestne in banovinske trošarine in prispevek za gostilničarski dom. Razen tega plača točilno takso, stroške lokalov, postrežbo, kurjavo, razsvetljavo itd.

Toliko v vednost članstvu, da se ne bode govorilo o pretiranih cenah dalmat. vinu v zadrugi.

1 l naravnega dalmatinskega vina opolo in belega z Visa in Jelse stane 9'— din.

Iz uredništva

Radi obilice gradiva, ki se je nabralo za to štev. „Zadrugarja“, nismo mogli objaviti rešitve nagradnih ugank, priobčenih v letošnjem Zadrugnem koledarju. Storili bomo to v prihodnji številki. Prav tako smo morali odložiti tudi nekatere druge prispevke naših sotrudnikov.

„Zadrugar“ izhaja mesečno 20tega in stane celoletno 24 Din, posamezna številka 3 Din. Naroča in reklamira se pri upravnem odboru N. Z. U. D. Ž., Ljubljana, Masarykova cesta, kamor se pošiljajo tudi dopisi. — Odgovorni urednik: Dr. Benko Leopold, Tyrševa cesta štev. 89. — Tiskali J. Blasnika nasled.,

Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

Pomlad je tu!

Predno se odločite za nakup nove obleke, površnika, damskega plašča, kostuma, za volneno damsko obleko, si oglejte našo veliko izbiro novo došlih blagov!

Piščanci brez koklje?

Samo malo več brige, pa gre res tudi brez nje prav dobro. Za večjo skrb pa ti dajo zgodnji piščanci zgodaj „pohance“, jarice pa zgodaj jajca. Toploto, red v hrani, snago in svetlobo, to jim daj, pa bodo piščanci brez koklje prav dobro uspevali.

Toplota: Kotiček pod štedilnikom, če ni zelo topel, zares ni dovolj. Toploto ti daje umetna koklja, ki si jo lahko napraviš sam. Popisana in narisana je na strani 125 „Zadrugarja“ iz leta 1931. Če tega „Zadrugarja“ nimaš, ali če ti je tam popisana koklja preveč „nobel“ in predraga, si oglej v pisarni „ŽeGoZe“ kokljo, kakršno si napraviš iz zaboja za sladkor sam brez izdatkov. Vsak dan od 8. do 15. ure in popoldne od 15. do 18. ure je pisarna ŽeGoZe odprta v drugem nadstropju nad prodajalno Šiška.

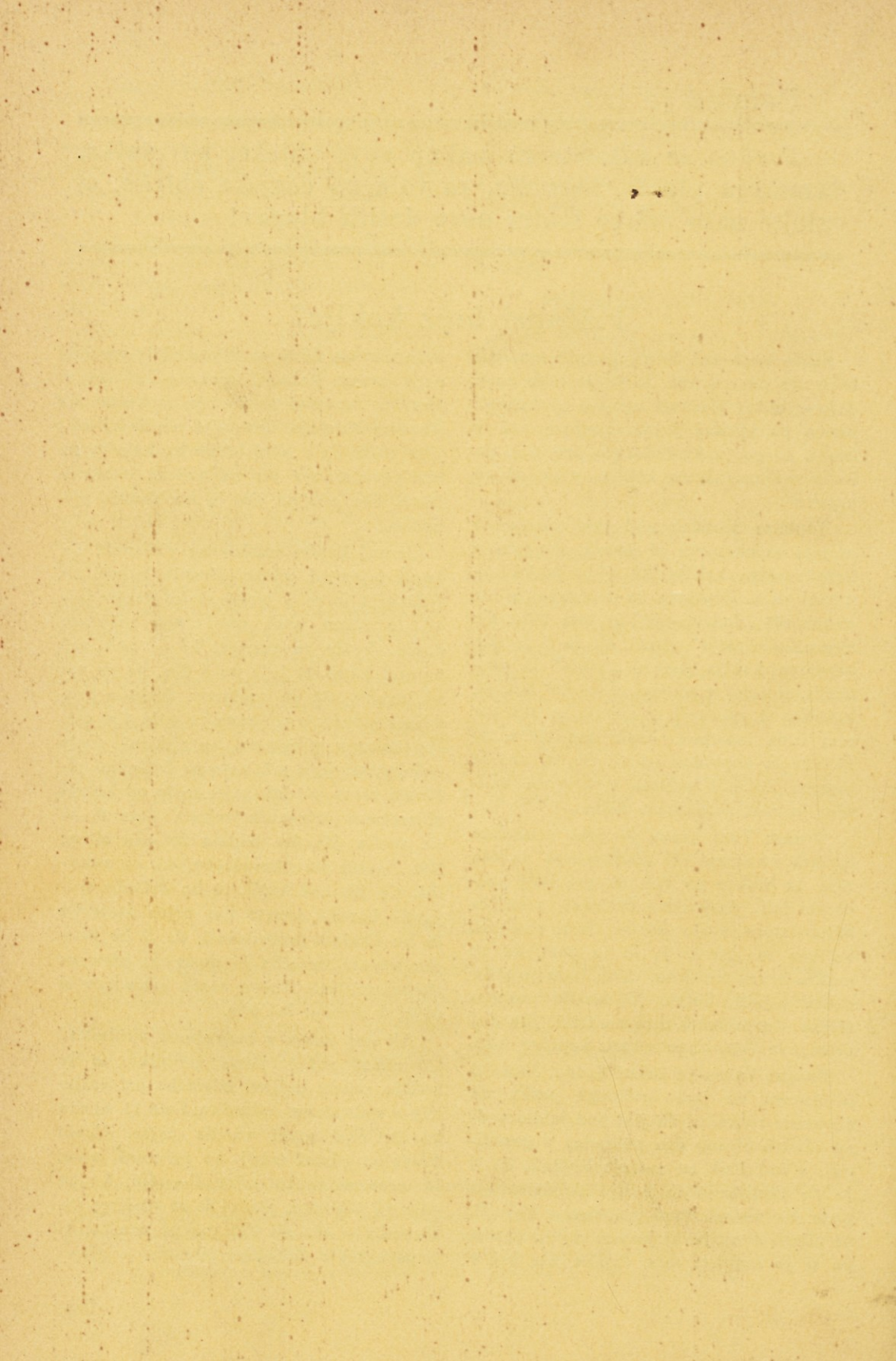
Hrana: Tudi hrana je prav podrobno opisana na strani 125 „Zadrugarja“ iz leta 1931. Iz prakse pa veš, da gre bolj preprosto tudi, da krušne drobtine, proso in zdrob store svojo korist. Jesti jim daš, kolikor se jim hoče, le to pazi, da se mokra hrana ne skisa. Čista voda je prav dobra pijača, boljše je seveda posneto mleko. Če piščanci niso na trati, jim daj zelenjave (sesekljan rman, koprive itd.).

Snaga: Važna je kakor hrana. Nastelji piščancem na pod drobnega peska ali slamnate rezanice, da jim pod lahko vedno očistiš. Hrano jim pokladaj v posodica, v kakršnih ne morejo brskati, da ti je ne raztresejo in z njo ne zamažejo poda. Če moreš, kupi posodico v ŽeGoZi, če nimaš denarja, si jo tam oglej, potem pa si jo napravi sam. Pijačo jim daj v

napajalniku, ki si ga napraviš iz cvetličnega lonca. Kako, ti pokaže ŽeGoZa v pisarni. Zapomni si pa, da mokrota piščancem škoduje. Zato jim ne dajaj odprte vode, da v njej lahko brskajo in jo razsipavajo, ter jih ne puščaj v rosno travo. Svetloba pa jim je neobhodno potrebna.

Ali naj kupim enodnevne piščance? Če kupiš jajca od selekcioniranih kokoši po 2 dinarja in se ti izvali vsako drugo jajce, te stane vsak enodnevni piščanec 4 din. Vemo za primer, ko je nek naš tovariš kupil 30 jajc po 3 din, pa se mu ni izvalili niti en piščanec. ŽeGoZa prodaja enodnevne piščance po 4 do 450 din. Pri nakupu piščancev ne riskiraš glede oplojenosti jajc nič, zato so ŽeGoZini piščanci zares poceni, kajti so le od kokoši oblastveno priznanih rejcev. Dne 9. in 10. aprila jih bo oddala ŽeGoZa okrog 300. Naroči jih pravočasno, da ne zamudiš. Če jih boš kupil, te bo ŽeGoZa prijavila banski upravi kot rejca štajerke in bo skušala posredovati, da ti bo banska uprava določila in dostavila plemenskega petelina. Točen cenik piščancev si oglej v pisarni ŽeGoZe.

Ali naj valim v združnem valilniku? Če nimaš najcenejšega valilnika, to je koklje, potem prijavi udeležbo pri valjenju v združnem valilniku. Dne 11. aprila bo ŽeGoZa zopet vložila jajca. Cene: Vloznino plačaš takoj, ko prineseš jajca, in sicer za vsako jajce 1— din, ko pa odneseš piščance, plačaš še za vsakega piščanca 1— din ali 075 din po ceniku, ki si ga oglej v ŽeGoZini pisarni.

SEMENA

M. Berdajs

Ljubljana
Miklošičeva 8

prej

J. Urbanič

Maribor
Vetrinjska 30

Travniška, poljska, zelenjadna in cvetlična. - Vse vrste ptičje hrane.

1. Zelenjadna semena —

Štev. vrečice po 1 Din:

- 2 Karfijola Erfurtska, zgodnja
- 48 Karfijola, Laška pozna
- 9 Glavnato zelje, belo, zgodnje
- 12 Glavnato zelje, belo, pozno
- 14 Rdeče zelje
- 18 Ohrovt ali kelj, zgodnji
- 22 Ohrovt ali kelj, pozni
- 28 Kolerabice vrhovne, bele, angleške
- 34 Kolerabice vrhovne, bele, dunajske
- 36 Koleraba podzemeljska, rumena
- 38 Korenjček za juho, rdeči, kratki
- 39 Korenjček za juho, rdeči, srednjedolgi
- 41 Peteršilj, dolgi, gladki
- 42 Peteršilj, kratki, zgodnji
- 45 Zelena ali celer, erfurtska
- 191 Zelena Imperator
- 47 Zgodnja ali majska repa, bela
- 49 Solatna pesa, rdeča, egipčanska
- 53 Mesečna redkvica, rdeča, okrogla
- 58 Mesečna redkvica, bela, dolga
- 62 Redkev ali povrtnica, črna, okrogla
- 64 Por ali poriluk
- 68 Glavnata solata, Kraljica majnika, zgodnja
- 70 Glavnata solata, Ljubljanska ajsarca
- 71 Glavnata solata, Graška, (Grazerkrautkopf) rumenozelena
- 72 Glavnata solata, Braziljska kodrasta
- 75 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rjava

Štev.

- 76 Glavnata solata, Trdoglavka (Trotzkopf), rumena
- 77 Glavnata solata, Zimska rumenozelena
- 79 Solata za rezanje ali berivka (Schnittsalat)
- 80 Vezana solata ali štrucarca
- 81 Cikorijska ali radič, rdeči
- 82 Cikorijska ali radič, zeleni
- 270 Endivija, rumena, širokolistnata
- 271 Endivija, zelena, širokolistnata
- 90 Motovilec, domači, veliki
- 91 Špinača, širokolistnata
- 298 Špinača Eskimo, zimska
- 96 Kumare, dolge, zelene
- 97 Kumare, srednjedolge, zelene
- 98 Kumare, kratke za vkladanje
- 108 Jedilne buče, dolge
- 127 Majaron, grmičasti
- 129 Paprika, velika, sladka
- 135 Paradižnik, veliki, rdeči
- 139 Čebulno seme, za rdečo čebulo

2. Grahi in fižoli —

Štev. vrečice po 1 Din:

- 800 Grah sladkorni (Zuckererbse), visoki
- 820 Grah za luščenje, najzgodnji, majnikov
- 149 Grah za luščenje, pozni, visoki, zelo rodovitni
- 152 Grah strženasti, Telefon, visoki
- 155 Fižol nizki, fini, zelenostročni brez niti
- 158 Fižol nizki, fini, rumenostročni brez niti
- 165 Fižol visoki, fini, rumenostročni brez niti

3. Cvetlična semena —

Štev. vrečice po 1 Din:

- 213 Antirrhinum majus, zajčki
- 228 Astre Straussenfeder, v najlepših barvah, mešane
- 231 Astre razne vrste, mešane
- 235 Balzamine, polnjene, mešane
- 269 Poletne levkoje ali fajgelčki, mešane
- 280 Chrysanthemum carinatum, enoletne kresnice
- 285 Clarkia elegans, krasne polnjene vrste
- 299 Vrtni nageljni, zgodaj cvetoči za prihodnje leto
- 302 Margaretini nageljni, cvetejo prvo leto
- 310 Kineški nageljni, krasno mešani
- 331 Helichrysum ali suhe rože (Strohblumen)
- 383 Petunia hybrida, krasne barve, mešane
- 386 Phlox ali plamenica, mešani
- 397 Reseda odorata, dišeča resedica
- 421 Tagetes ali turški nagelj (Studentenblume)
- 427 Tropaeolum ali kapucinarji nizki
- 436 Mačehe (Stiefmütterchen), velikocvetne, mešane
- 454 Zinnia elegans, najlepše vrste, mešana
- 460 Poletne cvetlice, razne vrste, mešane
- 498 Bellis perennis, marjetice
- 577 Ipomea purpurea, vrtni slak, ki se ovija
- 1780 Lathyrus, dišeči grahor

Pri naročilu napišite samo številko semena in število zavitev!

Nabavljalna zadruga uslužbencev drž. železnic, r.z. z o.z. v Ljubljani

CENTRALA: LJUBLJANA, MASARYKOVA CESTA 17 • TELEFON ŠT. 46-52 IN 46-53

PRODAJALNE

Ljubljana:

Glav. kol., Masarykova cesta 17, telefon št. 4652-3

Gor. kol., Bleiweisova cesta 35, telefon št. 4651

Maribor:

Koroški kol., Frankopanska c. 34, telefon št. 2061

Glav. kol., Aleksandrova cesta 42., telefon št. 2825

Jesenice: Prešernova telefon št. 606

Prodajamo samo članom.

CENIK št. 3

Obračunske cene veljavne od 21. marca 1938 naprej.

Zadruga si pridržuje pravico, objavljene cene med mesecem znižati event. zvišati.

Na reklamacije se oziramo le takoj ob prejemu blaga.

Mlevski izdelki

Moka Ogg	kg	3:50
" Og	"	3:50
" št. 2	"	3:30
" št. 5	"	3:10
" ajdova	"	5:—
" koruzna	"	1:80
" " krmilna	"	1:45
" pšenična krmilna	"	1:75
" ržena	"	3:30
Otrobi, pšenični debeli	"	1:65
" " drobni	"	1:45
Zdrob, činkvantin	"	3:25
" koruzni	"	2:50
" pšenični	"	4:25

Testenine

Domače

Fidelini	kg	7:—
Krpice	"	7:—
Makaroni	"	7:—
Polži	"	7:—
Rezanci	"	7:—
Špageti	"	7:—
Zvezdice	"	7:—

Jajčne

Makaroni	kg	10:—
Polži	"	10:—

Jajčne v kartonih

Makaroni	kg	11:—
Špageti	"	11:—
Jajnine vseh vrst	"	17:—
A. C. " "	"	18:—

Riž

Carolina	kg	12:—
Ia	"	8:—
Ila	"	7:—

Deželni pridelki

Čebula	kg	5:—
Čebulček	"	12:—
Čebula, pražena „Cepo“	doza	6:—
Česen	kg	7:—
Fižol, prepeličar	"	3:25
" cipro	"	3:50
Grah zelen,	"	10:—
Ješprenj	"	3:75
Ješprenjček	"	7:—
Kaša	"	3:75
Koruza, debela	"	—:—
" činkvantin	"	2:30
Krompir	"	1:—
Leča, Ia	"	11:—
Piča za kure	"	2:—
Ptičja hrana	"	8:—
Tropine, lanene mlete	"	2:40
Ječmen	"	2:—
Oves	"	2:10
Proso	"	2:20
Pšenica	"	2:40

Sadje južno, sušeno in sveže

Rozine, Ia	kg	14:—
Rozine, Ila	"	13:—
Slive, suhe, bosanske	"	10:—

Fige, dalmatinske	kg	5:50
Fige v venci	"	7:—
Hruške suhe	"	5:—
Lešniki, tolčeni	"	38:—
Limone	kom.	—:85
Mak, plavi	kg	13:—
Mandeljni, Ia	"	54:—
Orehi, celi	"	7:—
Orehova jedrca	"	21:—
Pomaranče	kom.	1:75
Rožiči, celi	kg	6:—
Rožičeva moka	"	6:—

Sladkor

Kocke	kg	15:50
Sipa, drobna	"	14:—
" debela	"	14:10
V prahu	"	15:75
Bonboni	"	25:—
" Fourres, Ia	"	40:—
" " Ila	"	30:—
Kandis	kg	23:—
Margo slad	"	44:—
Šumeča limonada	kom.	1:—

Sol

Fina	kg	4:—
Morska	"	2:75

Kava

Perl	kg	70:—
Portoriko	"	80:—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Surova, Ia	kg	68—
„ Ila	„	60—
Viktoria	„	56—
Žgana	„	78—
„ Rio	„	69—
„ Special	„	91—
Hag, mali	zav.	14—
„ veliki	„	27—

Žitna kava

Ječmenova, slajena za-		
družna	kg	11—
Ječmenova, zadružna . .	„	7-50
Ržena, slajena, zadružna .	„	12—
Dr. Pirčeva	„	12—
Kneipp	„	12—
Perola	„	12—
Proja	„	8—
Žika	„	13—

Ostale kavine primesi

Cikorija Franck à ½ kg	kg	17—
„ Franck à ¼ kg	„	17—
„ Favorit à ½ kg	„	16—
„ kolinska à ½ kg	„	16-50
„ kolinska à ¼ kg	„	17—
Enrilo	„	20—
Figova kava	„	21—
Redilna kava	„	19—

Mast

Mast Ia	kg	18—
„ v dozah	doza	95—
Ceres, bel in rumen . .	kg	23—
Čajno maslo Ia	„	36—
„ „ Ila	„	32—
Kuhano maslo	„	29—

Mesni izdelki

Carsko meso	kg	*
Hrenovke	kom.	2—
Jezik, goveji	kg	24—
„ svinjski	„	*
Kare brez kože	„	*
„ s kožo	„	*
Kračje	„	*
Kranjske klobase	„	3-50
Meso, prekajeno, vratina	„	*
Ocvirki	„	*

Prsni vršci	kg	*
Reberca, brez kože . .	„	*
Salama, jetrna	„	25—
„ krakavska	„	23—
„ letna	„	20—
„ milanska	„	54—
„ mortadela	„	*
„ navadna	„	12—
„ ogrska	„	54—
„ pariška	„	22—
„ posebna	„	22—
„ tirolska	„	21—
Slanina, hamburška . .	„	*
„ krušna	„	19—
„ papricirana	„	*
„ prekajena, deb. . .	„	*
„ soljena	„	*
„ tirolska	„	*
Svinjske glave, brez kosti	„	*
Svinjski parklji	„	*
Šunka, domača, kuhana .	„	*
„ praška	„	*
„ zvita	„	*

*Po dnevnih cenah, ki so izložene v prodajalnah.

Ribe - pastete

Polenovka, suha	kg	24—
Rusi	kom.	1—
Sardele, očiščene, v olju	„	—75
Sard. obr. s kaper., mala	doza	5-25
„ „ „ „ velika	„	9—
Sardine	„	9-50
„	„	7-75
„	„	7—
„	„	4-25
„	kom	1-50
„	„	2-50
Slaniki	„	5—
Pašteta, jetrna	doza	5—
„ sardelna	„	6—
Guljaž, goveji	„	7—
Vampi	„	7—

Delikatese

Citronat	kg	100—
Naš čaj	zav.	6—
Čaj v dozah	vel. doza	28—
„ „ „	mal. „	16—
„ „ zavitkih	zav.	4—

Čaj v zavitkih	zav.	7-50
„ „ „	„	9—
„ „ „	„	17—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„	3-50
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	kg	130—
Čokolada à ¼ kg	tabl.	10—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„	4-50
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	„	2-50
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	kom.	1—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	1/10 kg tabl.	6-50
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	1/8 „	12—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	1/14 „	5—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	1/7 „	10—
Drobtine	kg	6—
Gorčica	„	17—
„	koz.	6-50
Jajca, štajerska, dnevna		
cena		

Na progo jih ne moremo pošiljati.

Juhan, mali	stekl.	9-50
„ veliki	„	23—
„ na drobno	dkg	1-30
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	vel. zav.	14—
Kaaba, redilna kava čok.		
okusa	mal. „	7—
Kakao, holandski	kg	50—
„ I	„	35—
Kaprne	„	50—
Keksi v zavitkih	zav.	6—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	à 1 kg	18—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	na drobno	18—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	v pločev. dozah	24—
Kruh črn in bel	štruca	2—
Kumarce, kozarec	32— do	64—
Kvargelni	kom.	—50
Kvas	kg	38—
Maggi, mali	stekl.	12—
„ srednji	„	18-75
„ veliki	„	31-50
„ na drobno	dkg	1-60
„ kocke	kom.	1-25
Marmelada, jabolčna . .	kg	17—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	doza	
à 1 kg	„	20—
Marmelada, marelična . .	„	29—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	doza	
à 1 kg	„	30—
Marmelada, slivna	„	18—
Med, cvetlični	„	20—
„ ajdov	„	18—
„ cvetlični, mali kozar.	kom.	12—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	vel. „	21—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	mali lonč.	1-50
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	sred. „	4—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	vel. „	7—
Desert šnite	„	1—
Napolitanke, dolge . . .	„	1—
„ „ „ „ „ „ „ „ „ „	zav.	15—
Oblati	„	15—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Otroški piškoti	zav.	15.—
Ovomaltine, mala	doza	10:50
„ srednja	„	24.—
„ velika	„	43.—
Paradižniki, 1/6 kg	„	4:25
„ 1/2 „	„	11.—
Sir, Chalet, la	kom.	3:25
„ „ Ila	„	1:50
„ „ Ila	škatl.	7.—
„ emendolski, la	kg	26.—
„ Parmezan	„	75.—
„ stiški	„	24.—
„ trapistovski	„	22.—
Soda, jedilna	„	20.—

Pudingi in pecilni praški

Citronin prašek za puding	zav.	2:50
Čokoladna krema	„	3:50
Čokoladni prašek za puding	„	2:80
Malinov prašek za puding	„	2:50
Mandelnov prašek za puding	„	2:50
Pecilni prašek	„	1.—
Pripomoček za vkuhanje	„	2.—
Rumenilo	„	1.—
Vanilijeva krema	„	3.—
Vanilijin prašek za puding	„	2:50
Vanilin sladkor	„	1.—
Zmes za šartelj	„	12.—

Dišave

Cimet, cel in zmlet	zav.	3.—
Ingver	„	3.—
Janež	„	2:50
Kamilce	kg	30.—
Klinčki (žbice), celi in zmleti	zav.	2:50
Korjander	„	2:50
Kumna	„	1.—
Lavorjevo listje	„	1.—
„ zrnje	„	57.—
Majaron	kg	57.—
Muškatov cvet	zav.	3.—
Muškatovi orehi	kom.	—60
Paprika, huda	zav.	3.—
„ sladka	„	3.—
Piment, cel in zmlet	„	2:50
Poper, „ „	„	3.—
Vanilija v šibkah velika	kom.	2.—
Zafran	zav.	1.—

Tekočine

Kis za vlaganje	l	3:50
„ nav., dvojno močni	„	3:25
„ vinski	„	5.—

Olje, bučno	l	13.—
„ italijansko	„	19.—
„ namizno	„	14.—
„ olivno la	„	19.—
Francosko žganje, mala stekl.	„	10.—
„ „ srednja „	„	24.—
„ „ velika „	„	48.—
Brandy, à 0'17 l	„	—
„ „ 0'35 l	„	28.—
„ „ 0'70 l	„	46.—
Liker, Balkan, grenki	l	42.—
„ „ sladki	„	42.—
„ Pelinkovec	„	37.—
„ razni	„	38.—
Rum la, à 1/2 l	stekl.	34.—
„ la, „ 1 l	„	58.—
„ Ila, „ 1/2 l	„	24.—
Esenca za liker	„	5.—
Rumova esenca	„	8.—
Žganje, borovničar, à 1/2 l	„	24.—
„ brinjevec, „ 1/2 l	„	19:50
„ slivovka, „ 1/2 l	„	19:50
„ tropinovec, „ 1/2 l	„	19:50
Vino, belo, štajersko	l	12.—
„ cviček	„	11.—
„ belo, dalmatinsko	„	—
„ Opolo	„	20.—
„ Prošek	„	26.—
„ Vermut	„	26.—
Malinovec, à 1/2 l	stekl.	14.—
„ odprti	kg	18.—
Malinov sok za kuhanje	„	—
malinovca	l	8.—
Radenska voda 14/10 l	stekl.	7.—
„ „ 1/2 l	„	3:50
Rogaška voda 14/10 l	„	7.—
„ „ Donati 1 l	„	6:50
Grenka voda Fr. Jožefova	„	11.—

Potrebščine za perilo

Mila

Benzit	zav.	5.—
Hubertus, sivo	kg	9.—
„ navadno	„	11.—
„ terpentin	„	12.—
Merima	„	12.—
Sunlight	zav.	2.—
Schicht, navadno	kg	12.—
„ terpentin	„	13.—
Zlatorog, navadno	„	11:50
„ terpentin	„	13.—

Pralni praški

„Ena“, milne luske	kg	35.—
„Henko“ soda	zav.	3.—
Lux	„	4:50
Perion	„	4:50
Persil	„	6.—
Radion	„	5:25

Snežinka	zav.	4:50
„Tri,, soda	„	3.—
Ženska hvala	„	2:50
Radost peric	„	2:50
Teksil	„	2:50

Druge potrebščine

Soda za pranje	kg	2.—
Lug	„	3:75
Boraks	zav.	2:50
„ carski	škatl.	5:75
Škrob rižev	„	5.—
„ „	zav.	1:50
Plavilo v kockah	„	2:50
Plavilni papir	„	1:50
Pralni stroji, leseni, mali	kom.	13.—
„ „ „ vel. „	„	14.—
Pralni stroji, pločev. mali	„	15.—
„ „ „ vel. „	„	17.—
Vrvi za perilo	15 m	—
„ „ „	20 „	—
„ „ „	25 „	—
„ „ „	30 „	—
„ „ „	35 „	—
„ „ „	40 „	—
Obešalniki za sušenje perila	kom.	20.—
Ščipalka za perilo	„	—25

Cene
po
kvaliteti

Toaletni predmeti

Milo, Bobi	malo kom.	2:50
„ „ „ veliko „	„	4:50
„ Favorit	„	8.—
„ 7 cvetic	„	7:50
„ Glicerin	„	5, 9
„ kopalno	vel.	12.—
„ Ideal	„	17.—
„ Karbol	„	4.—
„ mandeljnov	„	6:50
„ Marija	„	10.—
„ Olivia	mali	4:50
„ „ „ vel. „	„	7.—
„ domače	„	4:50
„ Osiris	„	6.—
„ otroško	„	8.—
„ za roke	„	4:50
„ Speick	„	8.—
„ za britje la	„	8.—
„ „ „ Ila	tuba	3.—
Cimean, „ „ „	„	6:50
Chlorodont, „ „ „	„	6:50
Doromat, „ „ „	„	8:50
Kalodont, „ „ „	st.	6:50
Odol	mala	22.—
„ „ „ „ sred. „	„	35.—
„ „ „ „ vel. „	„	65.—
Olje, orehovo, pristno	„	8.—
Olje za solnčenje in ma- sažo	„	6.—
Ustna voda Cimean	„	18.—
Kolonska voda	mala	13.—
„ „ „ „ vel. „	„	24.—

Tudi blago, pri katerem cena ni označena, imamo v zalogi.

Esenca za kolonsko vodo	stekl.	16.—
Krema za kožo Cimean	doza	10.—
Krema za kožo Elida nočna tuba		13.—
Krema za kožo Elida dnevna	"	12.—
Nivea krema	doza	10.—
Uran	"	10.—
Parfum	stekl.	16.—
Puder Elida	škatl.	10.—
Vazelin	doza	6.—
Šampon	zav.	3.—

Potrebščine za čevlje

Krema, črna	mal. škatl.	5.—
"	sred.	6.—
"	vel.	12.—
"	rujava	5.—
"	rumena	5.—
"	bela	5.—
Mast za čevlje, črna	"	4.—
"	rujava	4.—
Belin	zav.	2.—
Olje za mazanje podplatov	stekl.	8.—
Krtače za blato	kom.	4.—
"	mazanje	1.50
"	svetlenje	12.—
Vežalke, črne, kratke	par	1.25
"	srednje	1.50
"	dolge	1.75
"	rujave, kratke	1.25
"	srednje	1.50
"	dolge	1.75
"	usnjene, črne	2.—
"	rujave	2.—

Razno

Barva za pirhe	zav.	—75
Ostara papir	"	2.50
Brusači	kom.	13.—
Celofan, papir	zav.	2.50
Čistilo za parkete	mal. doza	10.—
"	vel.	20.—
Črnilo	stekl.	3.—
Flit	mal. doza	16.—
"	vel.	29.—
"	s škropilko	kart. 51.—
"	škropilka	kom. 22.—
Grafit	"	—50
Hobby, prašek	zav.	4.—
Hranilniki	kom.	40.—
Kadilo	kg	30.—
Kolofonija	"	7.—
Kladiva za meso	kom.	12.—
Kolesa moška, kromir.	"	1450.—
"	damska, kromir.	" 1550.—
"	moška, poniklj.	" 1200.—
Plašči za kolesa	"	55.—
Zračnice za kolesa	"	17.—
Krtače za obleko	"	16.—
"	parkete	27.—
"	ribanje	4.—
"	Ia	5.—
"	zobe, male	8.—
"	velike	12.—

Krtače za roke	kom.	2.50
"	roke, dvostr.	5.—
"	"	5.—
"Mali sadjar"	krjiga	5.—
"Mali vrtnar"	"	5.—
"Mala papiga Skobčevka"	"	8.—
"Rejec malih živali"	"	6.—
Metle, male	kom.	7.—
"	velike	10.50
Metlice, otroške	"	5.50
"	za obleko	6.—
"	posodo	1.50
Morska trava Ia	kg	4.—
Muholovci	kom.	—75
Nagrobne lučke	kart.	10.—
"	v keram.	
lončkah	kom.	3.75
Nočne lučke	škatl.	2.—
Obešalniki, mali	kom.	2.50
Olje za šivalne stroje	stekl.	4.—
Omela, bombažna	kom.	32.—
"	mala	12.—
"	za parkete	24.—
Omelčka za čiščenje ste-		
klenic	7.50 do 15.—	
Pasta za peči	škatl.	3.—
Peharji, srednji	kom.	4.—
"	veliki	4.50
Peresniki	"	2.—
Pergament papir	pola	1.—
Pesek za email posodo	zav.	1.—
"	"	1.50
"	"	2.—
"	"	2.—
"	alum.	2.50
Pile, trioglate srednje	kom.	5.—
"	velike	5.50
"	plošnate, male	9.50
"	srednje	11.—
"	velike	13.—
Platn. vreč. za ca 8 kg	"	5.—
"	15 "	8.—
"	25 "	11.50
"	45 "	17.—
Prašek za čiščenje zlata		
in srebra	zav.	3.25
Prazne pušice	kom.	5, 10
Predpražniki Ia	16.— do 49.—	
"	Ila	kom. 10.—
"	IIa (slama)	4.—
Prijatelj gospodinj (za šte-		
dilnik)	"	110.—
Rahljači, brez ročaja	"	12.—
"	z ročajem	15.—
Semena zelenjadna	zav.	1.—
"	cvetlična	1.—
"	grah, fižol	1.—
Sidol	"	5.50
Svitol	"	4.80
Sita patent	kom.	20.—
Snažilne gobice za po-	"	
sodo	"	1.50
Solnice, lesene	"	9.—
Stručnice, male	"	6.—

Stručnice, velike	kom.	8.—
"	srednje	7.—
Sukanec, bel, črn		
št. 10—12	valj.	4.50
Sukanec, bel, črn		
št. 16—36	valj.	3.50
"	40—60	2.75
Sveče, dolge	zav.	6.50
"	kom.	1.25
"	kratke	6.50
"	kom.	—75
Svinčniki, navadni	"	1.50
"	tintni	3.50
Šivanke	zav.	1.50
Šmirkovo platno, belo	pola	1.50
"	sivo	2.—
Sparklet steklenice	kom.	150.—
"	patroni, polni	4.50
"	prazni	2.50
Sted Regulator obroči:		
160—220 mm	"	60.—
230—240 "	"	75.—
Sted Regulator plošče:		
18×12 col	"	115.—
21×12 "	"	120.—
Tepači, mali	"	8.—
"	srednji	13.—
"	veliki	18.—
Umetno gnojilo	kg	2.—
Vim	zav.	2.50
Vžigalice	"	10.—
"	škatl.	1.—
Zobotrebci	zvez.	—25
Jedilni pribor, navadni,	Po izbiri	
alpaka in kromiran		

Kurivo

Drva, bukova, cela	Po dnevni cenni
"	
"	
"	
Premog, trboveljski, kosovec	Po dnevni cenni
Dovoz se pri kurivu posebej zaračuna.	

Velika izbira manufakture, perila, nogavic, rokavic, galanterijskega blaga, dežnikov, klobukov in preprog. Emajlirana kuhinjska posoda, vse vrste porcelana, stekla, žarnice itd.

Naša prodajalna na Jesenicah, prodaja poleg špecerije tudi vse galanterijsko blago.

Naprošamo člane, da prilagajo k naročilu platnene vrečice za vse drobno blago. Vrečice lahko dobite v vseh naših prodajalnah po nizki ceni.

Svetujemo, da hranite vse mlevske izdelke odprte na zračnem in hladnem prostoru.

Kreditna zadruga uslužbencev državnih železnic v Ljubljani

razglašča izid volitev delegatov in njih namestnikov, ki so se vršile dne
20. februarja 1938.

1. volišče: Jesenice.

Volilnih upravičencev 138, volilo 93. Izvoljeni so s 93 glasovi:

Delegati:	Namestniki:
Kožar Jože, zvan. II.	Ravtar Jože, zvan. II.
Avšič Maks, nadz. proge IX.	Medja Jože, zvan. II.
Kavčič Drago, kontrolor VII.	Oman Jože, zvan. II.

2. volišče: Kranj.

Volilnih upravičencev 51, volilo 26. Izvoljena sta s 26 odnosno 21 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Porenta Josip, prometnik.	Demark Franjo, prometnik.

3. volišče: Ljubljana, gorenjski kolodvor.

Volilnih upravičencev 127, volilo 75. Izvoljeni so s 75 glasovi:

Delegata:	Namestnika:
Škender Emil, kontrolor.	Repina Joško, čin. X.
Stanič Stanko, nadz. proge VIII.	Dolžan Viktor, zvan. I.

4. volišče: Ljubljana, glavni kolodvor.

Volilnih upravičencev 500, volilo 309. Izvoljeni so s 309 glasovi:

Delegati:	Namestniki:
Črnač Alojzij, kontrolor.	Vrtačnik August, pom. ofic. X.
Virant Anton, prometnik VIII.	Podpac Rudolf, čin. v p.
Gosar Anton, zvan. I.	Erjavc Leopold, čin. X.
Žagar Janez, zvan. I.	Andromako Ivan, zvan. II.
Ižanc Rudolf, zvan. I.	Novak Janez, zvan. II.
Lajovic Alojzij, sklad. del.	Mohorič Ivan, zvan. II. v p.
Bukovec Franc, zvan. I.	Kampjut Leopold, zvan. I.
Miculinič Rudolf, čin. v p.	Košir Franc, zvan. II.
Peternel Franc, saobr. čin. VIII.	Lasič Zvonimir, čin. X.
Pavlič Vinko, zvan. II.	Kalan Matevž, zvan. II.

5. volišče: II. sekcija za vzdrž. proge Ljubljana, gl. kol.

Volilnih upravičencev 107, volilo 85. Izvoljeni so s 83 glasovi:

Delegata:	Namestnika:
Tomšič Franc, pis. zv. I.	Kompare Alojzij, nadz. proge VIII.
Bahar Franc, kovač.	Alič Andrej, pom. čuvaj.

6. volišče: Kurilnica Ljubljana.

Volilnih upravičencev 361, volilo 262. Izvoljeni so s 262 glasovi:

Delegati:	Namestniki:
Arhine Karol, strojevodja IX.	Logar Anton, strojevodja IX.
Smrekar Jože, kurjač, zv. II.	Dečman Vinko, kurjač, zv. II.
Kušar Janez, saobr. čin. VIII.	Petrovčič Peter, ofic. VIII.
Kovač Jože, strugar.	Vrečar Alojz, zvan. I.
Dovč Franc, fiz. del.	Browinski Ivan, premogar.
Sedlar Franc, ključavničar.	Mandelj Anton, poslov. čin. pripr.
Kermauner Alojz, fiz. del.	Bukovec Anton, polkval. del.

7. volišče: Borovnica.

Volilnih upravičencev 74, volilo 55. Izvoljena sta s 55 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Eržen Anton, šef stanice.

Krašovec Jakob, desetar zvan. II.

8. volišče: Rakek.

Volilnih upravičencev 122, volilo 102. Izvoljeni so s 70 glasovi:

Delegata:

Namestnika:

Urbič Anton, zvan. II.

Smuk Ivan, čin. VIII.

Jerina Franc, zvan. II.

Pirman Matija, fiz. del.

9. volišče: Grosuplje.

Volilnih upravičencev 51, volilo 45. Izvoljena sta s 40 odn. 41 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Polič Anton, prometnik VIII.

Tomšič Alojzij, nadz. proge.

10. volišče: Kočevje.

Volilnih upravičencev 32, volilo 31. Izvoljena sta z 31 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Crnković Julij, nadz. proge.

Stemberger Leopold, šef stanice.

11. volišče: Trebnje.

Volilnih upravičencev 54, volilo 43. Izvoljena sta s 40 odn. 31 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Namestnik Miroslav, nadz. proge.

Rolič Anton, nadz. proge.

12. volišče: Novo mesto.

Volilnih upravičencev 151, volilo 119. Izvoljeni so:

Delegati:

Namestniki:

Jarec Štefan, v. k. s 116 glasovi.

Kavčič Ivan, vlakov. s 116 glasovi.

Pretnar Jakob, kontrolor s 115 glasovi.

Čampelj Franc, pis. zv. s 115 glasovi.

Rozman Alojzij, nadz. pr. z 71 glasovi.

Eršte Alojzij, nadz. pr. z 73 glasovi.

13. volišče: Črnomelj.

Volilnih upravičencev 46, volilo 33. Izvoljena sta z 32 odn. 29 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Rapuš Matija, zvan. II.

Poljak Štefan, čin.

14. volišče: Zalog.

Volilnih upravičencev 66, volilo 49. Izvoljena sta z 48 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Omahen Ivan, nadz. proge VIII.

Rajner Albert, mizar.

15. volišče: Litija.

Volilnih upravičencev 61, volilo 55. Izvoljena sta s 55 odn. 50 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Ronko Franjo, nadz. proge.

Bolotnikov Boris, adm. čin. IX.

25. volišče: Ptuj.

Volilnih upravičencev 67, volilo 49. Izvoljena sta z 49 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Lanarčič Franc, čin. v p.

Fras Jožef, mizar.

26. volišče: Murska Sobota.

Volilnih upravičencev 50, volilo 39. Izvoljena sta z 21 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Skalar Josip, nad. proge.

Korošec Alojzij, šef stanice.

27. volišče: Čakovec.

Volilnih upravičencev 150, volilo 120. Izvoljeni so s 120 glasovi:

Delegati:

Namestniki:

Buchmeister Konrad, nadz. proge.

Kocjan Vinko, zvan. II.

Glavač Ivan, šef stanice.

Pukaj Ivan, čuvaj proge zv. II.

Ostrovršnik Jože, prom. IX.

Keček Jakob, desetar zvan. II.

28. volišče: Maribor, glavni kolodvor.

Volilnih upravičencev 69, volilo 43. Izvoljena sta z 43 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Durjava Avgust, vlak. revizor.

Mlač Ivan, nadz. signala.

29. volišče: Dravograd-Meža.

Volilnih upravičencev 55, volilo 27. Izvoljena sta s 27 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Pezdir Gregor, nadz. proge.

Nendl Emil, prom. VIII.

30. volišče: Velenje.

Volilnih upravičencev 59, volilo 50. Izvoljena sta z 29 glasovi:

Delegat:

Namestnik:

Košir Josip, vlakovodja IX.

Rus Ivan, strojevodja IX.

31. volišče: Direkcija drž. žel., Ljubljana.

Volilnih upravičencev 285, volilo 212. Izvoljeni so s 212 glasovi:

Delegati:

Namestniki:

Petek Milan, viš. svetnik.

Dr. Merslavič Ivan, viš. svetnik.

Sever Janez, oficial VIII.

Juh Leopold, nadz. proge VIII.

Zupan Ciril, v. kontrolor.

Dr. Žekar Franc, svetnik.

Šimnovec August, zvan. II.

Vozelj Karol, ofic. VIII.

Pogačnik Miha, ofic. VIII.

Jesih Josip, ofic. VIII.

Nussdorfer Bruno, v. k.

Grogarič Ivan, zvan. II.

Istočasno obveščamo, da se bo vršil občni zbor podpisane Kreditne zadruge dne 10. aprila 1938 v dvorani Narodno-železničarskega glasbenega društva „Sloge“ v Ljubljani s pričetkom ob 10. uri.

Dnevni red je razviden iz poročila upravnega odbora za ta občni zbor, ki bo dostavljen vsemu članstvu.

Upravni odbor

Kreditne zadruge ulužbencev drž. železnic, Ljubljana.

Outrata Drago,

Jeras Ernest,

t. č. tajnik,

t. č. predsednik.

16. volišče: Trbovlje.

Volilnih upravičencev 64, volilo 34. Izvoljena sta s 33 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Paternost Jože, saobr. čin. IX.	Spindler Erhard, nadz. proge.

17. volišče: Zidani most.

Volilnih upravičencev 154, volilo 110. Izvoljeni so s 109 glasovi:

Delegati:	Namestniki:
Arhar Anton, nadz. proge.	Kert Štefan, zvan. II.
Završnik Maks, strojevodja.	Skoropec Edvard, fiz. del.
Rajgl Ivan, zvan. I.	Smodej Maks, zvan. II.

18. volišče: Sevnica.

Volilnih upravičencev 47, volilo 47. Izvoljena sta s 27 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Rihter Janez, prom. VIII.	Bužan Ivan, nadz. proge.

19. volišče: Videm - Krško.

Volilnih upravičencev 51, volilo 35. Izvoljena sta s 35 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Dvořak Karol, nadz. proge.	Uršič Henrik, zvan. II.

20. volišče: Brežice.

Volilnih upravičencev 52, volilo 47. Izvoljena sta s 47 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Majer Anton, nadz. proge.	Häring Ivan, prog. del.

21. volišče: Savski Marof.

Volilnih upravičencev 35, volilo 35. Izvoljena sta s 35 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Obersnel Fedor, nadz. proge.	Hlaj Stjepan, čuvaj proge, zv. II.

22. volišče: Celje.

Volilnih upravičencev 141, volilo 117. Izvoljeni so s 116 odn. 115 glasovi:

Delegati:	Namestniki:
Lukežič Franc, nadz. proge.	Jelenc Franc, nadz. proge.
Žemlja Andrej, merač zv. II.	Klanjšek Franc, zvan. II.
Kos Rudolf, zvan. II.	Erjavec Rudolf, zvan. II.

23. volišče: Rogatec.

Volilnih upravičencev 54, volilo 33. Izvoljena sta s 27 odn. 33 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Sluga Janez, kontrolor.	Ahčin Franc, nadz. proge.

24. volišče: Poljčane.

Volilnih upravičencev 32, volilo 32. Izvoljena sta s 21 odn. 20 glasovi:

Delegat:	Namestnik:
Seliškar Slavko, nadz. proge.	Anderlič Jožef, zvan. II.

PRAVILNIK

o volitvah delegatov in njih namestnikov
za skupščine Nabavljalne zadruge uslužbencev
državnih železnic r. z. z o. j., Ljubljana

LJUBLJANA 1938

Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija d. d. v Ljubljani.
Odgovoren L. Mikuš.

Pravilnik

o volitvah delegatov in njih namestnikov za skupščine Nabavljalne zadruge uslužbencev državnih železnic r. z. z o. j., Ljubljana.

Člen 1.

Skupščina.

Svojo pravico, odločevati v poslih zadruge, izvršujejo zadružniki (člani zadruge) na vsaki skupščini zadruge po delegatih (čl. 42 pravil v zvezi s § 28 zakona o gospodarskih zadrugah). Delegati in njih namestniki morajo biti člani zadruge in izbrani od zadružnikov.

Člen 2.

Izbira delegatov — volilni sistem.

Delegati in njih namestniki za skupščine zadruge se izbirajo na volitvah, kjer za to upravičeni zadružniki volijo (čl. 4, t. 1) delegate in njihove namestnike tajno z glasovnicami po kandidatnih listah (proporčni volilni sistem) ali neposredno (osebno) ali posredno.

Člen 3.

Kdaj se vrše volitve.

- 1.) Volitve se morajo vršiti vsako tretje leto in sicer tekom treh mesecev po redni skupščini zadruge (čl. 42, t. 2 pravil).
- 2.) Volitve se morajo razpisati na nedeljo in tako, da je med pričetkom in zaključkom glasovanja (začetkom in koncem volitev) vsaj 10 ur razmaha.
- 3.) Izvolitev velja za vse redne in izredne skupščine do novih volitev delegatov.

Člen 4.

Kdo sme glasovati — pravica glasovanja.

- 1.) Glasovati (voliti) sme — upravičen voliti je — vsak polnopraven zadružnik, moškega in ženskega spola, ki je bil sprejet v članstvo zadruge najkasneje do 31. decembra onega poslovnega leta, kateremu slede volitve.
- 2.) Vsak zadružnik ima za volitve delegatov in njih namestnikov pravico samo do enega glasu.
- 3.) Glasovati (voliti) se sme neposredno (osebno) ali posredno, a le za eno izmed potrjenih kandidatnih list.

Člen 5.

Kdo more biti izvoljen — pravica biti izvoljen.

1.) Za delegata ali namestnika more biti izvoljen vsak polnopraven in opravilno sposoben polnoleten zadružnik zadruga, v kolikor ne omejujejo njegove izvolitve predpisi iz sledeče točke:

2.) Za delegata ali namestnika ne more biti izvoljen:

a) kdor na dan volitev še ni dve leti polnopraven član zadruga;

b) kdor v poslednjih dveh poslovnih letih pred volitvami ni dosegel s svojimi nakupi v zadrugi povprečka letnega konsuma, ki znaša za nena-nastavljene zadružnike in staroupokojence na leto Din 2.000.—, za ostale zadružnik pa Din 4.000.—;

c) kdor zadnji dve leti pred volitvami ni plačeval živil sproti, izvzemši, ako so bili temu vzrok važni, utemeljeni in ne po njegovi krivdi nastali razlogi;

č) kdor obrokov za robo, vzeto na up, ni plačeval redno v višini in rokih, ki mu jih je predpisal upravni odbor, izvzemši, ako so to zakrivili važni, utemeljeni in ne po njegovi krivdi nastali vzroki;

d) kdor je v službenem ali delavnem razmerju z zadrugo;

e) kdor je bodisi sam, bodisi njegov zakonski drug konkurent zadruga ali njen večji dobavitelj.

Člen 6.

Kdo vodi in razpiše volitve.

1.) Volitve vodi petčlanski glavni volilni odbor, ki ga določi upravni odbor izmed upravnih odbornikov.

2.) Glavni volilni odbor si izvoli predsednika in tajnika ter razpiše — objavi — volitve s pismenim volilnim oklicem na način, ki je običajen za objave zadruga (čl. 87 pravil).

3.) Volilni oklic mora biti izdan najmanj 50 dni pred dnevom volitev.

Člen 7.

Kje volijo člani in koliko delegatov in namestnikov.

1.) Zadružniki volijo po volilnih okrožjih, in sicer vsak zadružnik — aktiven uslužbenec v onem volilnem okrožju, v čigar področju službuje, zadružniki upokojenci, vdove in otroci pa v onem volilnem okrožju, v čigar področju stanujejo.

2.) Volilna okrožja odredi in razglasi glavni volilni odbor po stanju članstva dne 31. decembra onega poslovnega leta, kateremu slede volitve.

3.) En delegat more zastopati največ 100 zadružnikov.

4.) Obsege volilnih okrožij mora glavni volilni odbor odrediti tako, da po možnosti ustvarja okrožja, ki obsegajo 100 volilcev in mnogokrat-nike tega števila volilcev. Okrožja, ki bi imela manj kot 80 volilcev (n. pr. 50 ali 161 ali 270 itd.), se ne smejo odrejati.

5.) Volilna okrožja, ki bi bila zelo obsežna ali razčlenjena, more glavni volilni odbor podeliti na več podokrožij ali volišč. Volišča se označijo z rimskimi številkami (n. pr. volilno okrožje Ljubljana, volišče I, volišče II, volišče III).

6.) Prostor (lokal), kjer se volitve vršijo, določi za vsako volilno okrožje, podokrožje in volišče glavni volilni odbor.

7.) V vsakem volilnem okrožju volijo zadružniki toliko delegatov in namestnikov, kolikor jih določi in predpiše glavni volilni odbor.

8.) Volilna okrožja z eventuelnimi podokrožji ali volišči, volilne prostore in število delegatov ter namestnikov za vsako volilno okrožje razglasi glavni volilni odbor v volilnem oklicu (čl. 6).

Člen 8.

Pismeni volilni oklic.

Volilni oklic, ki ga izda glavni volilni odbor (čl. 6), mora vsebovati:

a) dan in uro začetka ter konca volitev;

b) razpored volilnih okrožij z event. podokrožji ali volišči in za vsako volilno okrožje, podokrožje in volišče prostor (lokal), kjer se volitve vršijo.

c) za vsako volilno okrožje število delegatov in namestnikov, ki jih mora izvoliti dotično okrožje;

č) opozorilo, da je dopustno glasovati v vsakem okrožju le za liste, ki jih je glavni volilni odbor pravočasno sprejel in potrdil za dotično volilno okrožje;

d) poziv zadružnikom, naj pravočasno vložijo kandidatne liste, z navedbo dneva, do katerega morajo biti kandidatne liste najkasneje predane glavnemu volilnemu odboru, in kraj, kamor se morajo liste pošiljati oziroma kje in komu se morajo vročiti;

e) za vsako volilno okrožje kraj in čas članskega sestanka, na katerem se bo sklepalo o kandidaturi listi, oziroma o kandidatih listah, ki se predložijo glavnemu volilnemu odboru;

f) točen naslov glavnega volilnega odbora;

g) za vsako volilno okrožje sedež, to je kraj, kjer zaseda okrožni volilni odbor, in pri podokrožjih oziroma voliščih sedež podokrožnega volilnega odbora oziroma sedež volišča;

h) naslove predsednikov okrožnih in podokrožnih volilnih odborov in preglednikov volišč;

i) najvažnejše odredbe za glasovanje;

j) imena delegatov in zaupnikov, pri katerih morejo dvigniti posredni volilci pooblastila (čl. 15, t. 4).

Člen 9.

Vlaganje kandidatnih list.

1.) Kandidatne liste (predlogi) se začno vlagati pri glavnem volilnem odboru od dne objave volitev (čl. 6, t. 2 in 3) in se vlagajo do najkasneje 17 dni pred dnem volitev.

2.) Načelno naj se predlagajo in sestavljajo kandidatne liste na članskih sestankih (čl. 10, t. 11), ki jih skliče glavni volilni odbor (čl. 8. t. e). Tem članskim sestankom predseduje prvi delegat, če tega ni, pa zadružnik, ki ga določi glavni volilni odbor. Na sestanku izvolijo zadružniki kandidacijski odbor, ki naj skuša doseči, da se sporazumno predloži glavnemu

volilnemu odboru samo ena kandidatna lista. Na članskem sestanku naj se vodi zapisnik in spisek navzočih, ki se ju dostavi glavnemu volilnemu odboru. Ako se je dosegla sporazumna kandidatna lista, se pošlje tudi ta glavnemu volilnemu odboru. Lista mora ustrezati določbam sledečega čl. 10. Če se ni dosegel na sestanku sporazum za enotno listo, je zadružnikom na prosto dano, da vložijo liste do roka, predpisanega zgoraj v t. 1.

3.) Če se vloži do poslednjega dne roka za vlaganje kandidatnih list (t. 1) za poedina volilna okrožja samo ena in pravilna kandidatna lista (čl. 10), v dotičnih volilnih okrožjih ni glasovanja (volitev) in glavni volilni odbor proglasi vse kandidate z vložene in potrjene kandidatne liste za izvoljene in sicer v tistem redu, kakor so vpisani v listi.

4.) Če se do poslednjega dne roka za vlaganje kandidatnih list (t. 1) ne vloži za poedina volilna okrožja nobena kandidatna lista ali nobena pravilna kandidatna lista, ostanejo v dotičnih volilnih okrožjih mandati dotedanjih delegatov za nadaljnja tri leta v veljavi, izpraznjena mesta delegatov se izpopolnijo s prej izvoljenimi namestniki delegatov, izpraznjena mesta namestnikov pa z osebami (zadružniki) dotičnega volilnega okrožja, ki jih po njih pismeni privolitvi določi za namestnike glavni volilni odbor. Nato jih proglasi glavni volilni oz. upravni odbor za izvoljene.

Člen 10.

Kaj mora obsegati kandidatna lista in kako se predlaga.

- 1.) Vsaka kandidatna lista mora obsegati:
 - a) kraj in dan izdaje;
 - b) volilno okrožje, za katero velja;
 - c) zaporedne številke (vrstni red kandidatov);
 - č) toliko število kandidatov za delegate in ravno toliko število kandidatov za njihove namestnike, kolikor je odredil glavni volilni odbor delegatov in namestnikov za dotično volilno okrožje;
 - d) podpise predlagateljev kandidatne liste.
- 2.) Pri vsakem kandidatu za delegata in namestnika se mora navesti:
 - a) rodbinsko in rojstno ime ter rojstno leto;
 - b) službeni čin in naziv;
 - c) članska številka;
 - č) službena edinica;
 - d) točen naslov stanovanja.
- 3.) Vsako kandidatno listo mora lastnoročno podpisati vsaj desetina (^{1/10}) polnopravnih zadružnikov dotičnega volilnega okrožja kot predlagatelji. Podpis vsakega predlagatelja mora vsebovati:
 - a) rodbinsko in krstno ime;
 - b) člansko številko;
 - c) službeni čin in naziv;
 - č) točen naslov.
- 4.) Predlagatelji kandidatne liste smejo biti obenem tudi kandidati za delegate ali njih namestnike za skupščine zadruge.
- 5.) Vsak zadružnik sme podpisati kot predlagatelj samo eno listo. Ako je isti zadružnik podpisan na več listah kot predlagatelj, se smatra, da je

podpisal samo ono listo, ki je bila prva predana glavnemu volilnemu odboru; na ostalih ga pa glavni volilni odbor črta in če pade vsled tega črtanja število podpisnikov izpod $\frac{1}{10}$, vrne glavni volilni odbor tako listo predlagateljem, da jo spopolnijo.

6.) Ob predaji kandidatne liste glavnemu volilnemu odboru morajo predlagatelji posebej naznaniti onega izmed sebe, ki so ga pooblastili za nadaljnja pogajanja oziroma pregovore z glavnim volilnim odborom. Ta zadružnik je predstavnik liste.

Če predlagatelji take izjave ne predložijo, se smatra, da je pooblaščen za razprave z glavnim volilnim odborom (predstavnik liste) prvi podpisani predlagatelj, ki ni obenem kandidat (čl. 12, t. 4).

7.) Predlagatelji kandidatne liste morajo predložiti z izvirno listo še tri primerke (prepise) liste, ki jih overijo prvo podpisani trije predlagatelji.

8.) Noben kandidat ne sme biti predlagan za delegata ali namestnika na več kot eni listi.

Ako je predlagan isti član na več listah, se smatra, da je predlagan na oni listi, ki je bila prva predana, v ostalih listah ga pa glavni volilni odbor črta in liste postanejo s tem nepopolne.

9.) Z izvirno kandidatno listo morajo predložiti njeni predlagatelji glavnemu volilnemu odboru tudi pismo in lastnoročno podpisano izjavo — privolitvev — vsakega kandidata za delegata ali namestnika, da sprejema kandidaturo in pod tisto zaporedno številko, kakor je vpisan na listi.

10.) Glavni volilni odbor more vse podpise na kandidatnih listah in izjavah primerjati s podpisi na pristopnih izjavah in se uveriti o pristnosti podpisov.

11.) Načelno naj se vsaka kandidatna lista (predlog), ki se predloži glavnemu volilnemu odboru, sprejme na članskem sestanku dotičnega volilnega okrožja.

12.) Predložene kandidatne liste so neveljavne, ako ne ustrezajo pogojem in predpisom tega pravilnika, zlasti členov 5, 9 in 10.

Člen 11.

Potrditev (odobritev) kandidatnih list.

1.) Za vrstni red kandidatnih list je odločujoč čas — dan in ura — vročitve kandidatnih list glavnemu volilnemu odboru.

2.) Pri vsaki vloženi kandidatni listi se uveri glavni volilni odbor, ali obsega kandidatna lista vse, kar zahteva ta pravilnik (čl. 10, t. 12).

3.) Ako glavni volilni odbor na poslanih ali neposredno predanih kandidatnih listah ugotovi kake nedostatke, n. pr. lista ni podpisana od potrebnega števila predlagateljev, lista ne vsebuje tistega števila kandidatov za delegate in namestnike, kot je odrejeno v volilnem oklicu, isti predlagatelj je podpisal več kandidatnih list in lista je postala radi črtanja nepopolna, kandidati nimajo sposobnosti biti izvoljeni (čl. 5), isti kandidat kandidira na več listah, kandidatni listi niso priložene lastnoročno podpisane izjave — privolitve — kandidatov, glavni volilni odbor se je uveril, da so podpisi potvorjeni itd., take liste ne odobri in ne potrdi. Mora pa v

roku treh dni po prejemu liste opozoriti predlagatelje na ugotovljene nedostatke in jim za dopolnitev liste oziroma za predložitev nadomestne kandidatne liste določiti rok, ki ne sme biti daljši od poslednjega dne za vlaganje list — (čl. 9, t. 1).

4.) Tudi nadomestnim predlogom morajo predlagatelji priložiti pismene izjave — privolitve — kandidatov, da sprejemajo kandidaturo (čl. 10, t. 9).

5.) Ako manjka taka izjava (t. 4), ali če je nadomestni kandidat oziroma predlagatelj že na kaki drugi listi (čl. 10, t. 8), ali če ima nadomestni predlog in nadomestna kandidatna lista kak drug nedostatek po tem pravilniku, nadomestnega predloga in liste glavni volilni odbor ne odobri in ne potrdi, ker je nadomestni predlog oziroma nadomestna kandidatna lista neveljaven (-na).

6.) Glavni volilni odbor odloča o pravilnosti list in če spozna, da je lista po določbah tega pravilnika pravilno sestavljena, pošlje za pregovore poverjenemu oziroma prvemu predlagatelju (čl. 10, t. 6) v roku 6 dni po prejemu liste pismeno potrdilo, da je lista odobrena in potrjena.

7.) Odobrene in potrjene kandidatne liste oštevilči glavni volilni odbor za vsako volilno okrožje posebej z arabsko številko po vrsti, kakor jih je prejel pravilne.

8.) Če glavni volilni odbor odkloni potrditev liste, izda predlagateljem pismeno odločbo v roku 6 dni po prejemu liste.

9.) Pritožbe osebne narave proti posameznim kandidatom ali celi listi glavni volilni odbor ne upošteva, če je sicer kandidatna lista sestavljena po predpisih tega pravilnika.

10.) Odobrene in potrjene kandidatne liste in številko vsake liste priobči glavni volilni odbor zadružnikom na način, ki je običajen za združne objave. Po dva izvoda odobrenih list za vsako volilno okrožje in podokrožje ter volišče (čl. 7, t. 5) dostavi nadalje glavni volilni odbor najkasneje tri dni pred volitvami še predsednikom vsakega volilnega okrožja, podokrožja in volišča, da izvesijo po en izvod v prostoru, kjer se vršijo volitve. Preostali izvodi služijo za rezervo.

11.) Ko je glavni volilni odbor listo odobril in potrdil, se ne more na njej ničesar več spremeniti, tudi ne vrstni red kandidatov.

Člen 12.

Okrožni volilni odbor, pododbori in volišča.

1.) Pripravljalna dela za volitve delegatov in njih namestnikov in volitve same opravljajo v volilnih okrožjih, podokrožjih in na voliščih okrožni volilni odbori, okrožni volilni pododbori in odbori volišč.

2.) Okrožni volilni odbori, okrožni volilni pododbori in odbori volišč sestojе najmanj iz predsednika in njegovega namestnika ter še po enega predstavnika vsake pravilne in potrjene kandidatne liste. Predstavniki vsake liste ima svojega namestnika.

3.) Predsednika in njegovega namestnika imenuje glavni volilni odbor in sicer določi za predsednika prvega delegata, če stanuje v kraju, kjer je volilni prostor, če pa prvi delegat ne stanuje v kraju, kjer je volilni prostor, pa delegata, ki tam stanuje. Za namestnika določi glavni volilni

odbor naslednjega delegata, ki stanuje v kraju, kjer se volitve vršijo. Če v kraju, kjer se volitve vršijo (kjer je volilni prostor) ne bi bilo nobenega delegata ali premalo delegatov ali če prizadeto volilno okrožje sploh še ne bi imelo delegata(ov), določi glavni volilni odbor za predsednika in namestnika okrožnega volilnega odbora oziroma pododbor a oziroma volišča po svobodnem svojem preudarku izmed članov dotičnega volilnega okrožja oziroma podokrožja oziroma volišča, ki stanujejo v kraju, kjer je volilni prostor.

4.) Predstavniki list — člani okrožnega volilnega odbora oziroma pododbor a oziroma volišča ne smejo biti kandidati za delegate ali namestnike. Predstavniki liste je v volilnem odboru opolnomočeni predlagatelj liste, ako ni kandidat; ako je kandidat, pa naslednji predlagatelj, ki ni kandidat. Namestnik predstavnika liste je v volilnem odboru nadaljnji predlagatelj nekandidat, ki sledi predlagatelju, ki je član volilnega odbora.

V podokrožnih volilnih odborih in v odborih volišč zavzemata mesto predstavnika liste po vrstnem redu sledeča predlagatelja liste.

5.) Glavni volilni odbor more po svobodnem svojem preudarku v okrožne volilne odbore, pododbore in odbore volišč imenovati še nadaljuje osebe izmed članov dotičnega volilnega okrožja ali pa tudi izmed uslužbencev zadruga, ako smatra to za potrebno.

6.) Ob pričetku in sklepu volitev morata biti prisotna oba: predsednik in njegov namestnik; med volitvami se pa eden od obeh, če ni navala, začasno lahko odstrani.

7.) Predstavniki vsake kandidatne liste in njegov namestnik se lahko poljubno zamenjujeta; po predaji poslov pa mora eden zapustiti volilni lokal.

8.) Člani volilnih odborov, ki jih določi — postavi — in imenuje glavni volilni odbor, prejmejo za svoje delo ob volitvah odškodnino, ki jo določi upravni odbor za vsake volitve posebej.

Predstavniki list ne da zadruga nikake odškodnine.

Člen 15.

Dolžnosti okrožnih volilnih odborov in pododborov ter volilnih odborov na voliščih.

1.) Za reden potek in pravilno izvršitev volitev je predvsem odgovoren predsednik.

2.) Okrožni volilni odbori oziroma pododbori in volilni odbori na voliščih morajo:

a) pripraviti volilni lokal. V volilnem lokalu je treba prirediti v kotu nasproti mizi volilnega odbora oddeljen prostor, kjer more volilec nemo-teno označiti glasovnico, jo vtakniti v ovojnico in ovojnico zalepiti (čl. 14, t. 4 in čl. 17, t. 10);

b) na vidnem mestu v volilnem lokalu izvesiti po en izvod vsake potrjene kandidatne liste dotičnega volilnega okrožja;

c) izvesti volitve v svojem okrožju oziroma podokrožju oziroma volišču in sestaviti zapisnik o volitvah;

č) voditi potrebne pogovore z glavnim volilnim odborom.

Vsa pisma in vse dopise naslavlja glavni volilni odbor na predsednika volilnega okrožja oziroma podokrožja oziroma volišča;

d) Takoj, ko so volitve končane in ko je sestavljen volilni zapisnik, poslati s priporočenim pismom oziroma osebno dostaviti glavnemu volilnemu odboru ves volilni material;

e) po končanih volitvah oskrbeti, da se počisti volilni lokal in spravi v red.

Člen 14.

Glasovnice in ovojnice.

1.) Glasovnice so volilni listki, ki jih izda glavni volilni odbor za glasovanje. Vsaka glasovnica je žigosana s suhim žigom zadruga in na njej so v primerni razdalji tiskane zaporedoma arabske številke od 1 do onega števila, kolikor je bilo največ potrjenih kandidatnih list za kako volilno okrožje. Pod vsako številko je pa še zabeleženo ime nosilca dotične liste v dotičnem volilnem okrožju.

2.) Vsak glasovalec (volilec), ki voli neposredno (osebno), prejme glasovnico v volilnem prostoru, kjer voli; izroči mu jo proti podpisu predsedujoči volilne komisije. Obenem z glasovnico prejme glasovalec tudi ovojnico.

Glasovnice in ovojnice za posredne volitve prejmejo pooblaščenisti tako v volilnem prostoru, kjer volijo, in sicer proti predaji poblastil, ki so jih prejeli od svojih pooblastiteljev (čl. 15).

3.) Potrebno število glasovnic in ovojnic dostavi glavni volilni odbor predsedniku vsakega volilnega okrožja oziroma podokrožja proti prejmemu potrdilu tako, da jih prejme najkasneje na dan pred dnem volitev. Predsednik mora, ne da bi ga preje odprl, pod ključem hraniti zapečateni ovoj do seje pred volitvami (čl. 17, t. 1 in 3).

4.) Volilec voli tako, da na glasovnici obkroži številko one kandidatne liste, za katero hoče glasovati (čl. 17, t. 9).

Člen 15.

Pooblastila za posredno glasovanje.

1.) Zadrugnik, ki ne more osebno glasovati, voli lahko posredno t. j. zanj voli drug zadrugnik, ki ga on pooblasti s posebnim pooblastilom.

2.) Ta pooblastila za posredne volitve izda glavni volilni odbor. Pooblastila so tiskane tiskovine, opremljene s suhim žigom zadruga.

3.) Pooblastila za posredne volitve razpošlje v priporočenem pismu proti povratnici ali osebno dostavi proti potrdilu prejema glavni volilni odbor vsaj 12 dni pred dnevom volitev dotedanjim delegatom volilnega okrožja in zaupnikom, ki jih določi, ter objavi v volilnem oklicu. S pooblasti prejmejo delegati in zaupniki tudi seznam, v katerem je navedeno število poslanih pooblastil in kjer potem potrjujejo prejem pooblastila vsi zadrugniki volilci, ki ne morejo osebno glasovati.

4.) Zadrugnik, ki hoče posredno glasovati, se mora tekom 10 dni pred dnevom volitev osebno zglasiti pri poverjenem delegatu oziroma zaupniku,

ki je določen v volilnem oklicu za dotični kraj, da dvigne pri njem pooblastilo za posredno glasovanje. Delegat (zaupnik) vpiše volilca v seznam, ki ga je prejel od glavnega volilnega odbora (glej t. 3), in mu nato izroči eno pooblastilo proti lastnoročnemu potrdilu prejema v tem seznamu.

5.) Najkasneje pol ure pred odrejenim začetkom volitev morajo izročiti delegati in zaupniki predsedniku volilnega odbora svojega volilnega okrožja (podokrožja, volišča), preostala neizdana pooblastila in seznam, ki ga zaključijo, v njem navedejo, koliko pooblastil so izdali in koliko jih vračajo ter ta seznam lastnoročno podpišejo. Volilni odbor ugotovi zapisniško, koliko pooblastil je delegat oziroma zaupnik prejel, izdal in vrnil. Vrnjena pooblastila in seznam spravi predsednik v posebno ovojnico in volilni odbor odpošlje to ovojnico glavnemu volilnemu odboru obenem z ostalim materialom.

6.) Volilec, ki je prejel pooblastilo, pooblastilo spopolni po predtisku, lastnoročno podpiše in izroči potem poljubnemu združniku-volilcu, ki hoče osebno glasovati in ki voli na istem volišču, kjer bi on sam moral voliti, ter mu odredi, katero listo naj voli v njegovem imenu.

7.) Pooblaščen združnik izroči na dan volitev pooblastilo(a) predsedujočemu volilnega odbora in voli potem za pooblastitelja kot mu je naročeno in kot je predpisano v čl. 17, t. 9 in 10.

Člen 16.

Volilni imeniki.

1.) Vse polnopravne člane vsakega volilnega okrožja oziroma podokrožja oziroma volišča, ki imajo glasovalno pravico, vpiše glavni volilni odbor v volilne imenike po službenih edinicah po abecednem redu z navedbo rodbinskega in rojstnega imena, članske številke, službenega naziva in njegove službene edince oziroma pri upokojencih, vdovah in otrocih z navedbo bivališča.

2.) Vsak volilni imenik nosi v zaglavju ime dotičnega volilnega okrožja oziroma podokrožja in kjer je več volišč, zaporedno rimsko številko volišča.

3.) Volilne imenike dostavi glavni volilni odbor predsednikom volilnih okrožij in podokrožij v več primerkih tako pravočasno, da so volilni imeniki 14 dni pred volitvami članom na vpogled pri predsedniku volilnih okrožij oz. podokrožij oz. volišč.

4.) Člani morejo do najdalj 8 dni pred volitvami vsak zase od glavnega volilnega odbora pismeno zahtevati popravo ali dopolnitev imenika. Glavni volilni odbor mora v 48 urah zahtevano popravo ali dopolnitev volilnega imenika izvršiti, če je taka zahteva utemeljena, in obvestiti reklamanta o svoji odločbi. Zoper odločbo glavnega volilnega odbora ni pritožbe.

Člen 17.

Postopek pri glasovanju.

1.) Na dan volitev se mora okrožni volilni odbor oz. pododbor oz. odbor volišča vsaj 45 minut pred uro začetka volitev v volilnem prostoru zbrati k seji, da ukrene poslednje ukrepe za izvedbo volitev.

2.) Člani volilnega odbora morajo sedeti v volilnem lokalu za mizo tako, da so obrnjeni z obrazom proti vhodu v lokal in proti odločenemu prostoru, kjer devajo glasovalci glasovnice v ovojnico.

3.) Ko je lokal urejen, odpre predsednik vsakega volilnega odbora zavitek z glasovnicami in ovojnicami in volilni odbor ugotovi zapisniško število glasovnic in ovojnic, ki jih je prejel, in primerja ugotovljeno število s številom v predajnem seznamu glavnega volilnega odbora.

4.) Predsednik prevzame od delegatov oz. zaupnikov preostala pooblastila, kar ugotovi volilni odbor zapisniško po čl. 15, t. 5.

5.) V zapisniku se mora ugotoviti dalje:

- a) dan in ura začetka seje in volitev,
- b) ime predsednika in njegovega namestnika in imena prisotnih članov volilnega odbora,
- c) nadalje vse, kar bi se med glasovanjem pripetilo takega, da bi bilo potrebno to posebej ugotoviti.

6.) Med glasovanjem (volitvami) mora biti en volilni imenik pred predsednikom, dva imenika pa morata biti na razpolago ostalim članom volilnega odbora. Pod kontrolo ostalih članov odčrtuje predsedujoči v imeniku ime vsakega volilca, ki je glasoval, torej bodisi, da voli posredno ali neposredno. Pri posrednih volilcih se vpiše v imenik tozadevna pripomba (t. 11).

7.) Predsedujoči izroči vsakemu glasovalcu potem, ko je dokazal svojo istovetnost s svojo želnizsko legitimacijo, proti podpisu v volilnem imeniku eno glasovnico in eno ovojnico, obenem pa vpiše drug član volilnega odbora v poseben seznam glasovalcev ime vsakega volilca in člansko številko v tistem redu, kakor je glasoval in zapiše pri tem pred vsako ime zaporedno številko. To vpisovanje glasovalcev se mora vršiti pod kontrolo predsednika in ostalih članov volilnega odbora.

8.) Glasovanje se mora začeti točno ob uri, določeni v volilnem oklicu, in traja do časa, ki je določen v oklicu. Ko je v volilnem oklicu za glasovanje določeni čas minil, se pripustijo k glasovanju samo še tisti volilci, ki so tedaj že na volišču (glasovališču) in glasovalni prostor se zaklene.

9.) Najprej glasujejo prisotni člani volilnega odbora sami. Ko odglasujejo, se odpre volilni lokal in glasovalci začnejo vstopati v volilni prostor posamezno ali v skupinah po največ 5 oseb in glasujejo. Ko oddajo glasovnico, morajo takoj oditi z volišča. Če je potrebno, odredi predsednik eno ali več oseb izmed članov odbora (namestnikov), da vzdržujejo red pred volilnim lokalom in puščajo vanj volilce.

10.) Ko preda predsednik oz. njegov namestnik volilcu glasovnico in ovojnico, ga po potrebi pouči, kako naj glasuje, t. j., naj gre v odločeni prostor, obkroži na glasovnici tisto številko, ki jo ima kandidatna lista, za katero hoče glasovati, vtakne potem glasovnico v ovojnico, naj ovojnico zalepi ter odda zalepljeno ovojnico predsedujočemu volilnega odbora. Volilec glasuje nato po gornjih določbah.

Zalepljeno ovojnico, ki jo je prejel od glasovalca, spravi predsedujoči vpricho glasovalca v predal mize.

11.) Če izjavi volilec, da je pooblaščen voliti še za druge, izroči predsedujočemu pooblastila, predsedujoči pooblastila pregleda in odčrta na pod-

lagi izročenih mu pooblastil v volilnem imeniku (t. 6) imena volilcev pooblastiteljev s pripombo „posreden glasovalec“; drug član odbora pa vpiše ta imena z isto pripombo v seznam glasovalcev. Predsedujoči spravi pooblastilo v predal, volilcu pa izroči za vsako pravilno pooblastilo po eno glasovnico z ovojnico. Nadaljnji postopek z glasovnicami in ovojnicami je enak postopku, ki je predpisan za neposredne volitve (glej t. 10).

Predsedujoči spravi predane mu ovojnice vpričo pooblaščenega glasovalca v predal mize k ostalim ovojnicam in volilec odide. Ako bi pri odčitavanju predsedujoči ugotovil, da je nekdo že volil pod imenom, ki ga vsebuje pooblastilo, se ime volilca, ki je dvakrat glasoval, vpiše s potrebno objasnitvijo v zapisnik o volitvah.

12.) Če odide predstavnik kandidatne liste z volišča, se vpiše odhod v zapisnik, volitve se nadaljujejo tudi brez njega in nima odhod predstavnika nikakega vpliva na veljavo volitev.

Člen 18.

Sklep glasovanja.

1.) Takoj po končanem glasovanju vsak volilni odbor (okrožja, pod-okrožja, volišča) najprej preostale, neporabljene glasovnice in ovojnice prešteje, zavije, zapečati in zapiše na ovoj število neporabljenih glasovnic in ovojnic. Nato sešteje ovojnice, ki so jih oddali neposredni volilci in pooblašчени, primerja najdeno število s številom glasovalcev, vpisanih v seznam glasovalcev, in vpiše izsledke v zapisnik. Vse ovojnice s seznamami volilcev, glasovalcev in predana pooblastila dene nato volilni odbor v drug ovoj, zapečati ovoj in zapiše nanj število uporabljenih glasovnic. Število neuporabljenih glasovnic in število predanih ovojnic se vpiše še v zapisnik ter zabeleži v njem dan in čas zaključka volitev. Zapisnik podpišejo vsi člani volilnega odbora oziroma pododborna. V zapisnik se morajo vpisati tudi oddvojena mišljenja.

2.) Ko je zapisnik zaključen, spravi volilni odbor oba, že zapečateni ovoj, zapisnik, ostali volilni material in od delegatov ter zaupnikov vrnjena pooblastila in sezname (čl. 15, t. 5) v nov ovoj, ovoj poveže in zapečati ter ga takoj osebno vroči glavni volilni komisiji, oziroma ga takoj priporočeno preda pošti na naslov glavnega volilnega odbora v Ljubljani.

Člen 19.

Prekinitiv glasovanja.

1.) Volitve (glasovanje) se morajo vršiti brez prekinitve od odrejene do odrejene ure.

2.) Kadarkoli bi se pa moralo glasovanje radi nepredvidljivih dogodkov, težkih ovir ali razlogov prekiniti, se mora vpisati v zapisnik o volitvah:

ura prekinitve,

razlog za prekinitiv,

število glasovalcev, ki so že glasovali,

število oddanih ovojnic,

število neporabljenih ovojnic in glasovnic,

število predanih pooblastil.

Nato se denejo oddane ovojnice in pooblastila v en ovoj, v drugi ovoj še neporabljene ovojnice in glasovnice ter oba ovoja shranita z ostalim volilnim materialom v miznici, ki jo predsednik zaklene. Ključ vzame predsednik in ga hrani pri sebi. Dokler je glasovanje prekinjeno, morata biti volilni lokal in miznica pod stalnim nadzorom enega postavljenega (imenovanega) člana odbora in če so predstavniki navzoči, po enega izmed predstavnikov vsake kandidatne liste.

V zapisnik se morajo vpisati imena odrejenih čuvarjev volilnega prostora in miznice.

Nato podpišejo vsi člani volilnega odbora zapisnik.

3.) Ko se glasovanje nadaljuje, se miznica vpričo vseh članov volilnega odbora odpre in v zapisnik se vpiše ura, ob kateri se zopet začne glasovati.

Člen 20.

Ugotavljanje volilnega izida.

Ko prejme glavni volilni odbor volilni material od vseh okrožij, podokrožij, volišč in z njim tudi material poverjenih delegatov in zaupnikov (čl. 15, t. 5), začne takoj ugotavljati za vsako okrožje volilni izid in postopa pri tem tako-le:

1.) Določi dan in uro za začetek ugotavljanja in obvesti o tem predstavniki vseh ljubljanskih kandidatnih list (čl. 10, t. 6) s pozivom, da odrede v glavni volilni odbor po enega zastopnika, ki se naj udeležuje ugotovitvenih sej glavnega volilnega odbora.

2.) Vse ovoje, ki jih je prejel od okrožij, podokrožij, volišč in pooblaščenih delegatov (zaupnikov), zvrsti po vrstnem redu, kot so navedena volilna okrožja v volilnem oklicu in začne odrejenega dne in ob odrejeni uri ovoje v istem vrstnem redu drugega za drugim odpirati ter opravi potem za vsako volilno okrožje sledeča dela:

3.) Ko je ovoj odprt, prešteje glavni volilni odbor najprej oddane ovojnice, v katerih so uporabljene glasovnice, potem neporabljene glasovnice in ovojnice in primerja najdeni števili s števili, ki jih je zapisniško ugotovil volilni odbor okrožja oz. podokrožja oz. volišča. Nato odpre en član volilnega odbora vsako ovojnico in vzame iz nje glasovnico. Drug član volilnega odbora zлага glasovnice za vsako kandidatno listo posebej in izloča glasovnice, ki so brez vrednosti.

4.) Nadalje se morajo primerjati tudi števila poverjenim delegatom (zaupnikom) dostavljenih pooblastil s številom pooblastil, ki so jih poverjeni delegati (zaupniki) vrnili volilnemu odboru (čl. 15, t. 5). S primerjavo volilnih in glasovalnih imenikov ter upoštevajoč ugotovitve volilne komisije (čl. 17, t. 11. 2. odst.) mora glavni volilni odbor dognati, ali se ni povodoma posrednega in neposrednega glasovanja na ime izvestnega združnika-volilca glasovalo dva- ali celo večkrat. Vse take ugotovitve se morajo vpisati z navedbo vseh podatkov v zapisnik.

5.) Brez vrednosti in zato neveljavne so glasovnice:

a) ki nimajo suhega žiga zadruga,

b) ki so podpisane, ali na katerih so volilci napisali imena kandidatov,

ali na katerih so kaki drugi znaki ali pripisi razen kroga, s katerim obda volilec številko kandidatne liste,

- c) na katerih ni nobena številka obdana s krogom,
- č) na katerih je več števil obdanih s krogom in
- d) ki po mnenju volilnega odbora sploh niso pristne.

6.) Nato se seštejejo veljavni glasovi, oddani za vsako kandidatno listo.

Pri volilnih okrožjih, ki imajo podokrožja ali več volišč, se ugotovi skupno število vseh veljavnih glasov, oddanih za vsako kandidatno listo na vseh voliščih okrožja.

7.) Ko je na ta način ugotovljeno število vseh veljavnih glasovnic, oddanih za vsako kandidatno listo v okrožju, se seštejejo števila vseh glasov, oddanih za vse kandidatne liste. Dobljena vsota glasov vseh list se deli s številom delegatov, ki jih je voliti v okrožju, in dobljeni količnik je volilni količnik okrožja. Decimalke se pri tem ne upoštevajo.

8.) Glavni volilni odbor primerja nato, kolikokrat je obsežen volilni količnik v številu glasov, oddanih za vsako posamezno kandidatno listo in prisodi vsaki kandidatni listi toliko delegatov in namestnikov, kolikokrat je obsežen volilni količnik v številu glasovnic, oddanih za njeno listo. Če na ta način število delegatov in namestnikov ne bi bilo popolnoma razdeljeno, se dodeli preostali del po vrsti tistim listam, ki imajo največji ostanek. Pri dodelitvi preostalih mest se upoštevajo tudi liste, ki niso dosegle količnika, toda le v primeru, če so dosegle vsaj polovico količnika. Če so posamezni ostanki enaki, odloči žreb, kateri kandidatni listi gre preostali del delegatov in namestnikov. Žrebanje izvede predsednik glavnega volilnega odbora.

9.) Na podlagi ugotovljenih števil določi glavni volilni odbor imena izvoljenih delegatov in njih namestnikov z vsake kandidatne liste.

10.) O vsem svojem delu vodi glavni volilni odbor zapisnik, ki mora vsebovati za vsako volilno okrožje te-le podatke:

- a) število preostalih, neporabljenih glasovnic, ovojnic in pooblastil,
- b) skupno število glasovnic in ovojnic, oddanih od glasovalcev,
- c) skupno število pravih (veljavnih) glasovnic, oddanih od glasovalcev,
- č) število glasovnic, ki so bile oddane za posamezne kandidatne liste,
- d) volilni količnik in število delegatov in njih namestnikov, ki pride na posamezne kandidatne liste,
- e) imena izvoljenih delegatov in njih namestnikov z vsake kandidatne liste,
- f) število neveljavnih glasovnic,
- g) število imen zadrušnikov, na katere so bile oddane po dve ali več glasovnic (t. 4).

Zapisnik podpišejo ob vsaki prekinitvi in na koncu zapisnikar in vsi ostali člani volilnega odbora. Iz zapisnika mora biti razvidno, katere dneve je delal glavni volilni odbor.

11.) Po končanem delu sestavi glavni volilni odbor o izvršenih volitvah pismeno poročilo na upravni odbor zadruga, ki mora, če smatra to za potrebno, čimprej pregledati ves volilni elaborat in potem poročilo odobriti. Nato se objavi izid volitev na način, ki je običajen za objave zadruga in vsak izvoljeni delegat se še pismeno obvesti o izvolitvi.

12.) Če se zastopniki ljubljanskih kandidatnih list (t. 1.) ne udeležujejo ugotovitvenih sej glavnega volilnega odbora, je njih izostanek brez učinka na veljavnost ugotovitev glavnega volilnega odbora.

Člen 21.

Pritožbe zoper volitve.

1.) Zoper nepravilnosti ob opravljanju volitev se smejo prizadeti nadalje v roku 5 dni po objavi izida volitev pritožiti na upravni odbor zadruga, ki mora o pritožbi odločiti najkasneje v roku 15 dni od dneva vročitve pritožbe. Odločba upravnega odbora je izvršna.

2.) Upravni odbor zadruga sme nepravilno opravljene volitve v celoti ali deloma razveljaviti in odrediti nove volitve. Pri odreditvi novih volitev — bodisi vseh, bodisi delnih — more upravni odbor, da pospeši nove volitve, v tem pravilniku predpisane roke tudi skrajšati. Glavni volilni odbor more nadalje, upoštevajoč okoliščine, ki so dovedle do razveljavljenja, proglasiti brez nadaljnega za veljavne vse kandidatne liste, potrjene za prve volitve in izključiti vlaganje novih kandidatnih list itd.

3.) Če ugotovi glavni volilni odbor, da se je na kakem volišču na ime izvestnega volilca glasovalo po večkrat, zapisniško zasliši prizadete, to je zadružnike, na čijih ime se je večkrat glasovalo, volilni odbor, volilca, ki je predal pooblastilo in za dotičnega volil (posredno glasovanje), poverjenega delegata oziroma zaupnika, ki je izročal pooblastila, in še druge osebe, če smatra to za potrebno. Po uspehu zaslišanja odloči potem glavni volilni odbor, ali se naj volitve v prizadetem okrožju razveljavijo in obnovijo, ali pa razveljavi le izvestno število glasov, upoštevajoč ugotovljene činjenice.

Člen 22.

Zlorabe.

Z zadružnikom, o katerem ugotovi upravni odbor, da je ob volitvah delegatov in namestnikov neupravičeno dvignil pooblastila za posredno glasovanje, ali, da je na pooblastilu ponaredil podpis, ali, da je izvajal na volilce nedovoljen pritisk z lažjo ali zvijačo ali z zlorabo starešinske oblasti, postopa upravni odbor po določbah čl. 10, t. 26 pravil.

Člen 23.

Prestanek mandata delegata.

Mandat delegata prestane:

- 1.) Ako delegat odloži mandat, kar mora pisмено naznaniti odboru zadruga;
- 2.) ako se izseli iz volilnega okrožja, v katerem je bil izvoljen;
- 3.) ako delegat umre;
- 4.) ako nastopijo pri delegatu zadržki po t. 2, c, č, d in e, čl. 5 pravilnika;
- 5.) ako delegat prestane biti član zadruga.

Člen 24.

Popolnjevanje mest delegatov.

1.) Če prestane delegatu mandat (čl. 23), stopajo na njegovo mesto po vrsti ob volitvah za delegate predlagani a ne izvoljeni kandidati one liste, kateri je pripadal delegat, ki mu je prestal mandat.

2.) Če ni več kandidatov za delegate, stopajo na mesto delegatov, ki jim prestane mandat, po vrstnem redu najprej na isti listi izvoljeni, za njimi pa neizvoljeni kandidati za namestnike.

3.) Vsak, ki prevzame po prestalem mandat delegata, prejme od upravnega odbora pismeno obvestilo.

4.) Če se izčrpa s popolnjevanjem mest delegatov po predpisih gornjih odstavkov 2) in 3) število vseh namestnikov, odredi upravni odbor na mesto delegata drugega člana iz dotičnega volilnega okoliša, ki ustreza zahtevam čl. 5 pravilnika.

Člen 25.

Namestniki.

1.) Vsak delegat mora osebno izvrševati svojo pravico, na skupščinah odločati v poslih zadruga. Ako bi pa bil kakorkoli zadržan udeležiti se skupščine, poveri z zastopanjem namestnika s svoje liste. Namestniku mora izročiti pismo in lastnoročno podpisano pooblastilo za zastopstvo (čl. 56, t. 3 pravil).

2.) Noben delegat ne more zastopati drugega delegata, en namestnik more zastopati le enega delegata.

Člen 26.

Uveljavljanje tega pravilnika.

Ta pravilnik je bil sprejet na izredni skupščini Nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic r. z. z o. j. v Ljubljani dne 23. januarja 1938 in je postal s tem dnevom pravnomočen.

S tem dnevom se razveljavi zato pravilnik o volitvah delegatov za skupščine in njih namestnikov, ki ga je predpisala XI. redna skupščina Nabavljalne zadruga dne 9. aprila 1933, in se izvedejo letošnje volitve delegatov in namestnikov za skupščine Nabavljalne zadruga uslužbencev državnih železnic r. z. z o. j. v Ljubljani že na osnovi tega pravilnika.

V Ljubljani, dne 23. januarja 1938.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

COBISS

00000076487

